

VYHOTOVOVANIE ROZMNOŽENÍN DIEL PRE SÚKROMNÚ POTREBU: NOVÝ NÁHĽAD NA TRADIČNÚ PROBLEMATIKU

prof. JUDr. Branislav Hazucha, LL.D.*

V posledných desaťročiach je možné pozorovať v oblasti autor-skoprávnej ochrany rastúci a rozširujúci sa negatívny postoj k vyhotovovaniu rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromnú potrebu. Stalo sa tak pomerne bežným prezentovať vyhotovovanie rozmnoženín širokou verejnosťou ako celospoločenský problém, ktorý predstavuje významnú hrozbu pre oprávnené záujmy autorov a iných nositeľov práv chránených autorským právom.¹ Vyhotovovanie rozmnoženín širokou verejnosťou pre súkromnú potrebu sa často spája s poklesom predaja nahraných hudobných a audiovizuálnych nosičov ako jeho hlavný dôvod.² V tejto súvislosti si treba uvedomiť skutočnosť, že hmotné nosiče obrazu a zvuku predstavovali tradične dominantné prostriedky distribuovania zvukových záznamov a audiovizuálnych diel. Len nedávno ich distribúcia postupne prešla

* prof. JUDr. Branislav Hazucha, LL.D. pôsobí ako profesor so špecializáciou na právo duševného vlastníctva a ako člen Výskumného ústavu informačného práva a politiky na Právnickej fakulte Hokkaidskej univerzity v Japonsku. Je tiež hosťujúcim výskumným pracovníkom v Centre pre medzinárodné štúdiá duševného vlastníctva Štrasburskej univerzity. Autor ďakuje editorke tohto zborníka za hodnotné pripomienky k príspevku.

¹ Pozri napr. KOMADA, Y. Reference Points for and Obligors of Levies in the Online-World: Should ISPs Be Obligated to Pay the Levies for Cloud Services and Private Copying? In: LIU, K-C., HILTY, R. M. (eds). *Remuneration of Copyright Owners: Regulatory Challenges of New Business Models*. Berlín: Springer, 2017, s. 101, 110.

² Pozri napr. WIPO, DE THUISKOPIE. *International Survey on Private Copying. Law & Practice, 2012*. Ženeva: WIPO, 2013, s. 10. („Of all these circumstances, the result is that rights holders are losing money, whilst reproductions for personal use are on the increase in countries where the pace of change is far too low, or where no change is taking place.“)

na používanie online služieb, ktoré umožňujú ich sťahovanie alebo streaming prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí so súhlasom dotknutých nositeľov práv.

Vyhotovovanie a používanie rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom širokou verejnosťou cez internet bez získania potrebného súhlasu ich nositeľov práv sa uvádza ako jeden z najväčších problémov, ktorým čelí autorskoprávna ochrana v súčasnosti. S cieľom riešiť ho boli predložené viaceré návrhy od spoplatnenia technológií a služieb používaných verejnosťou pri takýchto činnostiach³ až k zavádzaniu nových spôsobov presadzovania autorskoprávnej ochrany v praxi. Ich príkladmi môžu byť fixné stanovenie výšky náhrady škody priamo v zákone⁴ alebo používanie sankčných mechanizmov založených na zásade „trikrát a dost“ voči internetovým používateľom, ktorí opakovane porušujú autorské práva.⁵ Tiež sa v súvislosti s vyhotovovaním rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromnú potrebu postupne zaviedlo používanie právnej terminológie ako „ujma“,⁶

³ Pozri napr. FISHER, W. W. *Promises to Keep: Technology, Law, and the Future of Entertainment*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2004. KOMADA. Dielo cit. v pozn. č. 1.

⁴ Pozri napr. WEATHERALL, K. Politics, Compromise, Text and the Failures of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement. In: *Sydney Law Review*, 2011, roč. XXXIII, s. 229, 254 – 259. SAMUELSON, P., HILL, P., WHEATLAND, T. A Rarity in Copyright Laws Internationally, But for How Long? In: *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.*, 2013, roč. LX, s. 529.

⁵ Pozri napr. YU, P. K. The Graduated Response. In: *Florida Law Review*, 2010, roč. LXII, s. 1373. GIBLIN, R. Evaluating Graduated Response. In: *Columbia Journal of Law & the Arts*, 2014, roč. XXXVII, s. 147.

⁶ Pozri napr. body 35 a 38 preambuly smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22.5.2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 167/10, 22.6.2001). Pozri tiež napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ (tretia komora) z 21.10.2010 vo veci C-467/08 Padawan SL proti Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE), §§ 39 – 46; rozsudok Súdneho dvora EÚ (tretia komora) zo 16.6.2011 vo veci C-462/09 Stichting de Thuis kopie proti Opus Supplies Deutschland GmbH a iní, §§ 24 – 27, 34 – 41; rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 27.6.2013 v spojených veciach Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) proti Kyocera a i. (C-457/11) a Canon Deutschland GmbH (C-458/11), Fujitsu Technology Solutions GmbH (C-459/11) a Hewlett-Packard GmbH (C-460/11) proti Verwertungs-

„poškodenie“⁷ alebo „odškodnenie“⁸ nositeľov práv, „náhrada odmeny“⁹, „primeraná kompenzácia“¹⁰ a pod.

gesellschaft Wort (VG Wort), §§ 49, 54 a 75; rozsudok Súdneho dvora EÚ (druhá komora) z 11.7.2013 vo veci C-521/11 Amazon.com International Sales Inc. a i. proti Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH, §§ 23, 24, 28, 40, 41, 47, 50 a 57 – 64; rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 10.4.2014 vo veci C-435/12 ACI Adam BV a i. proti Stichting de Thuis kopie a Stichting Onderhandeligen Thuis kopie vergoeding, §§ 50 – 56; rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 5.3.2015 vo veci C-463/12 Copydan Båndkopi proti Nokia Danmark A/S, §§ 21 – 29 a 58 – 62; rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 12.11.2015 vo veci C-572/13 Hewlett-Packard Belgium SPRL proti Reprobél SCRL, §§ 36, 41, 48, 56, 61 a 68 – 88; rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 9.6.2016 vo veci C-470/14 Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA) a i. proti Administración del Estado a Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los contenidos Digitales (Ametic), §§ 19, 26 a 27; a rozsudok Súdneho dvora EÚ (druhá komora) z 22.9.2016 vo veci C-110/15 Microsoft Mobile Sales International Oy, predtým Nokia Italia SpA, a i. proti Ministero per i beni e le attività culturali (MiBAC) a i., §§ 26 – 31.

⁷ Pozri napr. body 35 a 44 preambuly smernice 2001/29/ES. Pozri tiež napr. rozsudok Súdneho dvora vo veci C-462/09 Stichting de Thuis kopie, § 39; a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-521/11 Amazon.com International Sales, § 60.

⁸ Pozri napr. bod 35 preambuly smernice 2001/29/ES. Pozri tiež napr. rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, §§ 39 a 40; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-462/09 Stichting de Thuis kopie, §§ 34 a 36; rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 VG Wort, §§ 39 a 41; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-521/11 Amazon.com International Sales, § 32 a 57; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-435/12 ACI, § 50; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-572/13 Hewlett-Packard Belgium, §§ 68 a 70; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-470/14 EGEDA, §§ 19, 21 a 26; a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-110/15 Nokia Italia a i., §§ 26 a 54.

⁹ Pozri napr. § 36 ods. 2 a 3 a prílohu č. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 185/2015 Z. z. z 1.7.2015 Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „AZ“).

¹⁰ Pozri napr. článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29/ES. Pozri tiež napr. rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, §§ 30 – 59; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-462/09 Stichting de Thuis kopie, §§ 22 – 41; rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 VG Wort, §§ 30 – 59; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-521/11 Amazon.com International Sales, § 19 – 66; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-435/12 ACI, §§ 47 – 65; rozsudok Súdneho dvora

Tento príspevok sa snaží poukázať na to, že uvedený negatívny postoj k používaniu autorských diel¹¹ a iných predmetov chránených právami súvisiacimi s autorským právom¹² pre súkromné potreby nie je podložený presvedčivými dôkazmi poskytnutými relevantnými empirickými štúdiami, ako sa to väčšinou snaží poukazovať rétorika používaná pri presadzovaní širšej a represívnejšej autorskoprávnej ochrany. Naopak komerčná tvorba a distribúcia predmetov chránených autorským právom a ich používanie širokou verejnosťou na súkromné účely majú vzťahy, ktoré sú podstatne komplexnejšie, ako sa bežne prezentuje, a ktoré sú často vzájomne výhodné, čo sa veľakrát prehliada alebo bagatelizuje takou rétorikou. Lepšie pochopenie ich vzájomného vzťahu nám však môže pomôcť pri vytváraní primeranejšej a účinnej autorskoprávnej ochrany, ktorá nebude existovať iba na papieri, ale sa bude uplatňovať aj v praxi bez používania hrozby drakonických sankcií.

Samotný príspevok je rozdelený na štyri kapitoly. Prvá kapitola sa sústreďuje na historický vývoj vzťahu autorského práva k používaniu predmetov práv chránených autorským právom v súkromnej sfére. Tento vzťah sa postupne menil predovšetkým v dôsledku rozširovania rozsahu autorskoprávnej ochrany a zavádzania nových technológií, ktoré umožnili širokej verejnosti jednoduchšie, rýchlejšie, kvalitnejšie a s nižšími nákladmi vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv.

Druhá kapitola sa potom sústreďuje na súčasnú právnu úpravu v tejto oblasti na úrovni Európskej únie, vrátane toho, ako poznačila jej výklad prostredníctvom neskoršej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. V tejto súvislosti sa analýza sústreďuje na základné pre-

vo veci C-463/12 Copydan Båndkopi, §§ 19 – 92; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-572/13 Hewlett-Packard Belgium, §§ 29 – 88; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-470/14 EGEDA, §§ 18 – 42; a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-110/15 Nokia Italia a i., §§ 25 – 55.

¹¹ Pozri § 3 (dielo), § 4 (časť diela), § 82 ods. 1 (audiovizuálne dielo), § 87 písm. 1 (počítačový program) a § 131 (databáza) AZ.

¹² Pozri § 94 ods. 1 (umelecký výkon), § 107 ods. 1 (zvukový záznam), § 107 ods. 1 (audiovizuálny záznam) a § 125 (vysielanie) AZ.

misy a prezumpcie, na ktorých je postavená judikatúra Súdneho dvora. Dôvodom je, že európske právo a s ním súvisiaca judikatúra významne ovplyvňuje národné právo v jednotlivých členských štátoch, vrátane autorského práva v Slovenskej republike.

Tretia kapitola následne skúma, či premisy a prezumpcie, na ktorých je úniová úprava a súvisiaca judikatúra Súdneho dvora Európskej únie založená, je možné podložiť empirickými dôkazmi. Zameriava sa predovšetkým na dôvody vplývajúce na predaj rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom, ktoré sú distribuované so súhlasom ich nositeľov práv. Tiež uskutočňuje prieskum toho, ako a za akým účelom jednotlivci vyhotovujú rozmnoženiny predmetov práv pre súkromné účely.

Keďže nové digitálne technológie nielen umožňujú účinnejšie a ľahšie vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv širokou verejnou, ale tiež dávajú nositeľom práv viac možnosti obmedzovať rôzne spôsoby používania daných predmetov pre súkromné potreby, štvrtá kapitola sa zaoberá otázkou, či výnimky a obmedzenia práv chránených autorským právom je možné chápať ako práva užívateľov predmetov práv. V tejto súvislosti skúma, či ich aj tak jednotlivci vnímajú, a preto či oponujú alebo akceptujú ich obmedzovanie zo strany nositeľov práv prostredníctvom zmluvných nástrojov kombinovaných s rôznymi technologickými opatreniami.

V závere tohto príspevku sa apeluje na potrebu lepšieho vnímania komplexného vzťahu medzi oprávnenými záujmami nositeľov práv a konečných spotrebiteľov predmetov ich práv za účelom poskytnutia adekvátnej a účinnej autorskoprávnej ochrany a primeraného právneho rámca na podporu tvorby nových diel a iných predmetov práv a ich distribúcie na trhu.

1. VÝVOJ VZŤAHU AUTORSKÉHO PRÁVA K SÚKROMNEJ SFÉRE KONEČNÝCH SPOTREBITEĽOV

Hoci sa právna úprava vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromnú potrebu vo vývoji

autorského práva objavuje až neskôr,¹³ takéto ich používanie je úzko späté so samotnou podstatou autorského práva. Vzájomný vzťah medzi autorským právom a súkromnou sférou konečných spotrebiteľov predmetov práv ním chránených sa však časom výrazne menil. Súviselo to predovšetkým s rozširovaním rozsahu autorskoprávnej ochrany a zavádzaním nových technológií, ktoré umožnili širokej verejnosti vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv rýchlo, lacno a s vysokou kvalitou. Technologický pokrok teda tiež priniesol obavy z ohrozenia a rozvrátenia tradičných foriem komerčného distribuovania predmetov práv chránených autorským právom.

1.1 Od regulácie kníhtlače k ochrane umeleckých diel

Autorské právo ako také vzniklo pre potrebu regulácie komerčného používania pôvodných výtvorov ľudskej tvorivej činnosti prostredníctvom kníhtlače. Prvé novodobé autorskoprávnej úpravy, ktoré boli prijímané v 18. a 19. storočí, tak väčšinou nehovorili o vyhotovovaní rozmnoženín, ale o vytlačení. Pozostatky takéhoto prístupu k autorskému právu je možné badať aj v československom prvorepublikovom autorskom zákone z roku 1926.¹⁴ Pri literárnych dielach uvádzal ešte ako jeden z možných zásahov do autorského práva vytlačenie diela,¹⁵ hoci samotné autorské práva už boli široko vymedzené a zahŕňali akékoľvek vyhotovovanie rozmnoženín diel.¹⁶

¹³ Prvé zákonné výnimky a obmedzenia vzťahujúce sa na vyhotovovanie rozmnoženín diel pre súkromné potreby sa objavili v kontinentálnej Európe na začiatku 20. storočia. Pozri napr. KARAPAPA, S. *Private Copying*. Londýn: Routledge, 2012, s. 41.

¹⁴ Zákon Národného zhromaždenia Československej republiky č. 218/1926 Zb. z. a n. z 24.11.1926 o pôvodcovskom práve k dielam literárnym, umeleckým a fotografickým (o práve autorskom).

¹⁵ Pozri § 22 bod 3 zákona č. 218/1926 Zb. z. a n.

¹⁶ Pozri § 21 (literárne diela), § 27 ods. 1 (hudobné diela), § 31 ods. 1 (diela výtvarného umenia) a § 36 ods. 1 (fotografické diela) zákona č. 218/1926 Zb. z. a n.

V období prvých novodobých autorskoprávných úprav tlač literárnych a iných umeleckých diel bola činnosťou, ktorú mohli vykonávať iba osoby vlastniace príslušné tlačiarenské zariadenia. Tlač si teda vyžadovala investície do potrebného zariadenia, a tak ju mohli vykonávať len osoby špecializujúce sa na takúto činnosť a podnikajúce v tejto oblasti. Autorské právo preto prakticky regulovalo kníhtlače a distribúciu ňou vyhotovených rozmnoženín literárnych a iných umeleckých diel, t. j. ich komerčné používanie prostredníctvom kníhtlače.

Kvôli úzkemu vymedzeniu autorského práva v prvých autorských zákonoch sa vyhotovovanie rozmnoženín diel na súkromné potreby inak ako tlačou prirodzene nachádzalo mimo rozsahu výlučných práv chránených autorským právom. Činnosti, ako boli ručné opisovanie literárnych diel a ich použitie pri diktátoch, ktoré sú súčasťou vzdelávacieho procesu dokonca aj v súčasnosti, boli teda prirodzene považované za bežné činnosti, ktoré boli v tom čase úplne mimo autorskoprávnej úpravy. Obdobne pri výtvarných a iných umeleckých dielach sa výchova umelcov bežne uskutočňovala prostredníctvom napodobovania vrcholných umeleckých diel v danej dobe. Dokonca i v súčasnosti možno v popredných galériách bežne vidieť mladých začínajúcich umelcov, ktorí sa snažia zdokonaľiť svoju techniku na štúdiách popredných umelcov.

V priebehu 19. storočia však došlo k podstatnému rozšíreniu autorskoprávnej úpravy v mnohých rozvinutých krajinách západnej Európy. Autorskoprávna úprava prestala byť reguláciou kníhtlače a začala sa vzťahovať na najrôznejšie druhy umeleckých diel a spôsoby ich komerčného používania. To si vyžiadalo rozšírenie autorských práv, pretože pri umeleckých dielach iných ako literárnych dochádza k ich komerčnému využívaniu nielen prostredníctvom kníhtlače, ale predovšetkým vyhotovovaním ich fyzických duplikátov alebo napodobení.

S rozšírením rozsahu autorskoprávnej ochrany vznikol problém s tým, že autorskoprávna ochrana začala zasahovať do oblasti činností, ktoré neboli vykonávané na komerčnej báze a boli tradične považované za bežné a mimo jej rozsahu. To viedlo zákonodarcov, ale aj súdy v ich aplikačnej praxi, k vytvoreniu výnimky pre prípady vyhotovova-

nia rozmnožením diel pre súkromnú potrebu.¹⁷ Príkladom môže byť nemecká zákonná úprava, ktorá ju v roku 1901 ako jedna z prvých zaviedla.¹⁸ Obdobnú výnimku je možné nájsť aj v československom prvo-republikovom autorskom zákone.¹⁹

V krajinách s anglosaskými právnymi tradíciami sudy postupne vytvorili pre takéto prípady tzv. „fair use“ a „fair dealing“ doktríny. Na rozdiel od právnych poriadkov kontinentálnej Európy sa obe výnimky nelimitujú iba na nekomerčné súkromné potreby. Vzťahujú sa tak aj na komerčné použitia predmetov práv chránených autorským právom, napr. v prípadoch citácie alebo paródie. „Fair use“ doktrína v Spojených štátoch je veľmi široká flexibilná výnimka umožňujúca súdom pokryť najrôznejšie prípady použitia predmetov práv, pri ktorých nedochádza k neprimeranému zásahu do ich normálneho komerčného použitia.²⁰ Naopak „fair dealing“, doktrína používaná vo Veľkej Británii a krajinách, ktorých právne poriadky sú s ňou historicky úzko späté, t. j. v Kanade, Austrálii a Novom Zélande, je trochu užšia. Často sa viaže na určité účely daného použitia, napr. na kritiku, výskum alebo vzdelávanie.²¹

¹⁷ Pozri napr. nemecký zákon o autorskom práve k dielam literatúry a hudobného umenia z roku 1901 (RGBl. 1901, s. 227, 19.6.1901), holandský autorský zákon z roku 1912 (Stb. 1912, s. 308) alebo švédsky zákon o autorskom práve k literárnym a hudobným dielam z roku 1919. Pozri tiež KARAPAPA. Dielo cit. v pozn. č. 13, s. 41.

¹⁸ Pozri nemecký zákon o autorskom práve k dielam literatúry a hudobného umenia z roku 1901 (RGBl. 1901, s. 227, 19.6.1901).

¹⁹ Pozri napr. § 23 bod 6 (literárne diela), § 29 ods. 4 (hudobné diela) a § 33 bod 3 (diela výtvarného umenia) zákona č. 218/1926 Zb. z. a n.

²⁰ Pozri napr. PATRY, W. F. *The Fair Use Privilege in Copyright Law*. Washington, D. C.: Bureau of National Affairs, 1985.

²¹ Pozri napr. COOMBE, R. J., WERSHLER, D., ZEILINGER, M. *Dynamic Fair Dealing: Creating Canadian Culture Online*. Toronto: University of Toronto Press, 2014.

1.2 Zavedenie analógových reprografických a iných rozmnožovacích technológií

K ďalšej podstatnej zmene chápania vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby došlo s nástupom analógových reprografických a iných rozmnožovacích technológií. Išlo o reprografiu a elektromagnetické zariadenia umožňujúce vyhotovovanie záznamu zvuku alebo obrazu. Dôvodom bolo, že uvedené technológie umožnili vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv rýchlo, lacno a s vysokou kvalitou nielen úzkej skupine osôb profesionálne sa zaoberajúcich vyhotovovaním rozmnoženín, ale aj širokej verejnosti.

Mnohí významní nositelia práv sa obávali, že masové používanie rozmnožovacích technológií širokou verejnosťou vyvolá pokles ich výnosov z komerčného využívania predmetov práv chránených autorským právom. Snažili sa preto nájsť spôsob, ako by mohli obmedziť používanie daných technológií širokou verejnosť alebo aspoň spoplatniť ich používanie.

To bolo dôvodom, prečo sa v druhej polovici 20. storočia súdy vo viacerých rozvinutých krajinách zaoberali autorskoprávnymi aspektmi uvádzania viacerých analógových rozmnožovacích technológií na trh. Prvými prípadmi sa zaoberali západonemecké súdy v 50. a 60. rokoch 20. storočia.²² Išlo o snahy organizácie kolektívnej správy v Západnom Nemecku o spoplatnenie používania analógových reprodukčných zariadení. Výsledkom jej snáh bolo zavedenie poplatkov za predaj zariadení, ktoré mohli byť použité na vyhotovovanie rozmnoženín pre súkromnú potrebu.²³

²² Pozri napr. rozsudok Spolkového súdneho dvora Nemecka (Bundesgerichtshof) z 24.6.1955 vo veci I ZR 88/54 *Mikrokopien*. In: *GRUR*, 1955, s. 546. Rozsudok Spolkového súdneho dvora z 18.5.1955 vo veci I ZR 8/54 *Grundig Reporter*. In: *GRUR*, 1955, s. 492. Rozsudok Spolkového súdneho dvora z 18.5.1955 vo veci I ZR 10/54. Rozsudok Spolkového súdneho dvora z 29.5.1964 vo veci Ib ZR 4/63 *Personalausweise*. In: *GRUR*, 1965, s. 104.

²³ Pozri rozsudok Spolkového súdneho dvora Nemecka z 29.5.1964 vo veci Ib ZR 4/63 *Personalausweise*. In: *GRUR*, 1965, s. 104.

Na začiatku 80. rokov 20. storočia výrobcovia spotrebnej elektroniky vyvinuli technológie, ktoré umožňovali vyhotovovať rozmnoženiny zvukových záznamov zachytených na audiokazetách pri vyšších rýchlostiach. Zástupcom hudobných vydavateľstiev sa postupne podarilo odhovoriť viacerých z nich od uvedenia tejto technológie na trh, pretože mali obavy, že by to viedlo k masívnejšiemu vyhotovovaniu rozmnoženín hudobných nahrávok širokou verejnosťou. Avšak s touto taktikou neuspeli pri britskej spoločnosti Amstrad, ktorá uviedla v roku 1984 na trh dvojkazetový magnetofón, ktorý umožňoval vyhotovovanie rozmnoženín zvukových záznamov z kazety na kazetu pri štvornásobnej rýchlosti. Viaceré hudobné vydavateľstvá preto spoločne iniciovali súdne konanie voči spoločnosti Amstrad pre napomáhanie a navádzanie na porušovanie autorských práv konečnými používateľmi jej zariadení. No súd najvyššej inštancie vo Veľkej Británii, v tom čase Snemovňa lordov, nebol presvedčený argumentom, že uvádzanie daného zariadenia na trh je z hľadiska autorského práva horšie ako výroba bežného dvojkazetového magnetofónu bez funkcie nahrávania pri vyšších rýchlostiach.²⁴

Okrem toho Snemovňa lordov dospela k záveru, že v prípade zariadení dvojitého použitia, t. j. zariadení, ktoré je možné použiť na porušovanie autorských práv, ako aj na legitímne účely nezasahujúce neoprávnene do autorských práv, treba viac ako len uvádzanie daných zariadení na trh. Dôvodom bolo, že výrobca posudzovaných zariadení strácal kontrolu nad ich používaním po ich prvom predaji.²⁵ Na napomáhanie porušovania autorských práv bola teda potrebná existencia spoločného plánu (angl. „*common design*“) konaní poskytovateľa technológie a jej konečného používateľa.²⁶

K obdobnému záveru pri použití odlišnej právnej argumentácie dospel o pár rokov skôr aj Najvyšší súd Spojených štátov amerických,

²⁴ Pozri rozsudok Snemovne lordov (House of Lords) z 12.5.1988 vo veci CBS Songs Ltd. proti Amstrad Consumer Electronics Plc., [1988] A.C. 1013, s 1052 – 1053.

²⁵ *Id.*, s 1055.

²⁶ *Id.*, s 1057.

ktorý sa zaoberal prípadom uvádzania videorekordéra na trh.²⁷ Videorekordér, okrem iného, umožňoval jeho konečným používateľom vyhotovovať záznam televízneho vysielania pre súkromné potreby na to, aby si mohli pozrieť televízny program v inom, vhodnejšom čase. Tento prípad iniciovali hollywoodske filmové štúdiá voči poprednému výrobcovi videorekordérov z Japonska, spoločnosti Sony. Na rozdiel od nemeckých a anglických súdov Najvyšší súd Spojených štátov amerických dospel k záveru, že vyhotovovanie rozmnoženín vysielaných televíznych programov kvôli ich sledovaniu vo vhodnejšom čase nezasahuje negatívne do oprávnených záujmov nositeľov práv. Priam naopak, keďže voľne šírené komerčné vysielanie je založené na príjmoch z reklamy, vyhotovovanie záznamu takého vysielania a jeho sledovanie v čase vhodnom pre používateľa môže iba zväčšiť jeho publikum, a tak aj výnosy z reklamy.²⁸

Navyše aj keby sa daná technológia použila na porušovanie autorských práv, obdobne ako anglické súdy najvyšší súd poukázal na to, že v prípade zariadenia dvojitého použitia musí byť jeho výrobca aktívnejšie zúčastnený na konkrétnom porušovaní autorských práv.²⁹ Samotné uvádzanie posudzovaného zariadenia na trh nebolo postačujúce, pretože výrobca nemohol vykonávať žiadnu kontrolu nad jeho používaním konečným používateľom.³⁰

Keďže v 80. rokoch 20. storočia podstatne klesol predaj vinylových gramofónových platní, často sa to považovalo za dôkaz negatívneho vplyvu masívneho vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom prostredníctvom reprografických a iných analógových zariadení používaných na reprodukciu zvuku alebo obrazu. Ako riešenie tohto problému sa v mnohých európskych krajinách zaviedli poplatky za uvádzanie určitých zariadení alebo ich prázdnych médií na trh ako náhrady odmeny pre nositeľov práv.

²⁷ Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo 17.1.1984 vo veci Sony Corp. of America proti Universal City Studios, Inc., 464 U.S. 417, 78 L. Ed. 2d 574, 104 S. Ct. 774.

²⁸ *Id.*, s 454.

²⁹ *Id.*, s 434 – 435.

³⁰ *Id.*, s 442.

Prvou krajinou, ktorá zaviedla takýto režim, bolo Západné Nemecko, ktoré tak urobilo ešte v roku 1965.³¹ Najprv zaviedlo poplatky za reprodukčné zariadenia a neskôr aj na nenahrané nosiče kvôli poklesu výnosov a rastúceho používania rozmnožovacích zariadení.³² Podľa vzoru Nemecka viaceré európske krajiny zaviedli obdobné režimy v priebehu 80. rokov 20. storočia.³³ Na území Slovenska sa takýto režim zaviedol od 1.6.1990 novelou autorského zákona (zák. č. 89/1990 Zb.).³⁴ Odvtedy sa jeho úprava postupne podstatne rozširovala a detailizovala.³⁵

1.3 Hrozby a riešenia spájané s nástupom digitálnych technológií

S nástupom digitálnych technológií sa očakávalo, že sa situácia s masívnym vyhotovovaním rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom podstatne zhorší. Dôvodom bolo, že digitálne

³¹ Pozri napr. HUGENHOLTZ, P. B. The Story of the Tape Recorder and the History of Copyright Levies. In: SHERMAN, B., WISEMAN, L. (eds). *Copyright and the Challenge of the New*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 179, 189–90.

³² Pozri napr. SEEMANN, E. A. Sound and Video-recording and the Copyright Law: The German Approach. In: *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, 1983, roč. II, s. 225 at 249–56.

³³ Pozri napr. Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring Immediate Action. COM (88) 172 final, 7.6.1988, s. 108 – 109.

³⁴ Pozri § 13 ods. 2 zákona Národného zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 35/1965 Zb. z 25.3.1965 o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení zákona č. 89/1990 Zb.

³⁵ Pozri napr. § 21 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 383/1997 Z. z. z 5.12.1997 Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, v znení neskorších predpisov; § 24 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 618/2003 Z. z. z 4.12.2003 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov; a § 36 ods. 2 a 3 a prílohu č. 2 k AZ. Pozri tiež napr. ADAMOVIČ, Z., HAZUCHA, B. *Autorský zákon: Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 282 – 302 a 1089 – 1092.

technológie umožnili robiť prakticky okamžite rozmnoženiny diel. Ak má niekto počítač, tablet alebo inteligentný telefón, na vyhotovovanie rozmnoženín nepotrebuje žiadne ďalšie výdavky, ak odhliadneme od minimálnych nákladov na spotrebovanú elektrickú energiu. Ďalšou významnou charakteristikou digitálnych technológií je, že nimi vyhotovované rozmnoženiny sú dokonalými kópiami. Navyše oproti analógovým rozmnožovacím technológiám sa nezhoršuje kvalita pri vyhotovovaní rozmnoženín.

Za ideálne riešenie tohto problému sa považovalo v 90. rokoch minulého storočia zavedenie technologických opatrení nositeľmi práv chránených autorským právom.³⁶ Na rozdiel od analógových technológií, digitálne neumožňujú len ľahšie, rýchlejšie a dokonalejšie vyhotovovanie rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom, ale poskytujú nositeľom práv aj možnosť technologicky zamedziť ich vyhotovovanie konečnými používateľmi technológií. Príkladom sú technológie, ktoré sa používajú pri filmových DVD a Blu-ray diskoch a ktoré bránia vyhotovovaniu rozmnoženín filmov distribuovaných na takýchto diskoch. Obdobné technológie, ktoré vylučujú vyhotovovanie kópií, sa aplikujú aj pri diskoch používaných na distribuovanie videohier alebo iných počítačových programov.

Keďže každé technologické riešenie je možné obísť prostredníctvom iného technologického riešenia, bolo nevyhnutné vylúčiť obchádzanie technologických opatrení na ochranu práv. V začiatkoch sa nositelia práv pokúšali o súkromnoprávne riešenie prostredníctvom zmluvnej úpravy. No tento prístup je limitovaný tým, že sa vzťahuje len na zmluvné strany. Voči tretím stranám je akékoľvek zmluvné riešenie právne neúčinné, pretože nie sú ním viazané. Ako riešenie sa teda zaviedlo poskytovanie právnej ochrany technologickým opatreniam prostredníctvom autorského práva voči ich

³⁶ Pozri napr. Green Paper. Dielo cit. v pozn. č. 33, s. 118 – 119. LEHMAN, B. A. *Intellectual Property and the National Information Infrastructure: The Report of the Working Group on Intellectual Property Rights*. Washington, D. C.: Information Infrastructure Task Force, 1995, s. 189 – 194.

obchádzaniu tak na medzinárodnej,³⁷ európskej,³⁸ ako aj národnej úrovni.³⁹

S možnosťou vylúčenia vyhotovovania rozmnoženín pre súkromné potreby prostredníctvom technologických opatrení sa ale vynorila otázka, prečo by sa mali uhrádzať poplatky za digitálne rozmnožovacie zariadenia a nimi používané nenahrané nosiče, keď ich používatelia nie sú fyzicky schopní vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv chránených autorským právom v dôsledku používania rôznych technologických opatrení na ochranu práv.⁴⁰ Hlavným dôvodom zavedenia uvedených poplatkov bolo, že analógové reprodukčné technológie neumožňovali účinné vylúčenie predmetov práv chránených autorským právom z ich použitia. No digitálne technológie umožňujú nositeľom práv vylúčiť vyhotovovanie rozmnoženín ich predmetov práv na súkromné potreby. Mnohí nositelia práv ich aj používajú v praxi, predovšetkým pri distribuuванні audiovizuálnych diel a počítačových programov.⁴¹

Digitálne technológie nielen zjednodušili vyhotovovanie rozmnoženín širokou verejnosťou, ale aj ich okamžité rozširovanie takmer bez

³⁷ Pozri napr. články 11 a 12 Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT) z 20.12.1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 189/2006 Z. z.); články 18 a 19 Zmluvy WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) z 20.12.1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 177/2006 Z. z.); a články 15 a 16 Pekinskej zmluvy o audiovizuálnych umeleckých výkonoch z 24.6.2012.

³⁸ Pozri napr. články 6 a 7 smernice 2001/29/ES. Pozri tiež napr. VON LEWINSKI, S. Article 6 Obligations as to Technological Measures. In: WALTER, M. M., VON LEWINSKI, S. (eds). *European Copyright Law: A Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 1062 – 1075. VON LEWINSKI, S. Article 7 Obligations Concerning Rights-Management Information. In: *id.*, s. 1075 – 1080. STAMATOU, I., TORREMAN, P. The Information Society Directive. In: STAMATOU, I., TORREMAN, P. (eds). *EU Copyright Law: A Commentary*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014, s. 485 – 503.

³⁹ Pozri §§ 60 a 61 AZ. Pozri tiež napr. ADAMOVÁ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 35, s. 429 – 449.

⁴⁰ Pozri napr. článok 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES. Pozri tiež bod 35 preambuly smernice 2001/29/ES.

⁴¹ Pozri napr. GILLESPIE, T. *Wired Shut: Copyright and the Shape of Digital Culture*. Cambridge, MA: The MIT Press, 2009. GOLDSTEIN, P. *Copyright's Highway: From the Printing Press to the Cloud*. 2. vyd. Stanford, CA: Stanford University Press, 2019, 132 – 150.

akýchkoľvek obmedzení. Prostredníctvom digitálnych komunikačných technológií môže ktokoľvek poskytnúť svoju kolekciu hudobných nahrávok alebo filmov komukoľvek kdekoľvek na svete. S nástupom digitálnych komunikačných technológií sa nositelia práv snažili obmedziť možnosť nekontrolovaného šírenia rozmnoženín predmetov ich práv chránených autorským právom. Ako účinné riešenie sa javilo sústredenie sa na sprostredkovateľov takéhoto nekontrolovaného šírenia rozmnoženín predmetov práv. Predovšetkým išlo o prevádzkovateľov webových stránok a sociálnych sietí.

Koncom 90. rokov minulého storočia sa však objavila technológia, ktorá umožnila širokej verejnosti poskytovať svoje kolekcie hudobných nahrávok a filmov komukoľvek na svete bez sprostredkovateľov prevádzkujúcich úložiská, na ktorých by sa ukladali akékoľvek rozmnoženiny poskytovaných predmetov práv chránených autorským právom. Išlo o tzv. peer-to-peer technológiu,⁴² ktorá sa postupne vyvinula zo svojej centralizovanej podoby vyžadujúcej centrálny register poskytovaných súborov,⁴³ cez hybridné formy⁴⁴ až po úplne decentralizovanú architektúru peer-to-peer sietí.⁴⁵

⁴² Pozri napr. ORAM, A. (ed). *Peer-to-Peer: Harnessing the Power of Disruptive Technologies*. Sebastopol, CA: O'Reilly Media, 2001.

⁴³ Pozri napr. rozsudok Obvodného súdu Spojených štátov pre severný obvod Kalifornie (US District Court for the Northern District of California) z 10.8.2000 vo veci A&M Records, Inc. a i. proti Napster, Inc. a i., 114 F. Supp. 2d 896, 2000 U.S. Dist. LEXIS 11862; rozsudok Odvolacieho súdu Spojených štátov pre deviaty obvod (US Court of Appeals for the Ninth Circuit) z 12.2.2001 vo veci A&M Records, Inc. a i. proti Napster, Inc. a i., 239 F. 3d. 1004, 2001 U.S. Dist. LEXIS 5446; rozsudok Obvodného súdu Spojených štátov pre severný obvod Illinois (US District Court for the Northern District of Illinois) zo 4.9.2002 vo veci In re Aimster Copyright Litigation, 252 F. Supp. 2d 634, 2002 U.S. Dist. LEXIS 17054; a rozsudok Odvolacieho súdu Spojených štátov pre siedmy obvod (US Court of Appeals for the Seventh Circuit) z 30.6.2003 vo veci In re Aimster Copyright Litigation, 334 F.3d 643.

⁴⁴ Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických z 27.6.2005 vo veci MGM Studios, Inc. proti Grokster, Ltd., 545 U.S. 913; 125 S. Ct. 2764.

⁴⁵ Pozri napr. rozsudok Federálneho súdu Austrálie (Federal Court of Australia) z 5.9.2005 vo veci Universal Music Australia Pty Ltd proti Sharman License Holdings Ltd, [2005] FCA 1242; a rozsudok Najvyššieho súdu Japonska z 19.12.2011 vo veci In re Winny, 65 Keishu 1380.

V rovnakom období, t. j. koncom 90. rokov minulého storočia a na začiatku 21. storočia, podstatne poklesol predaj hmotných nahraných hudobných a filmových nosičov, t. j. hudobných CD diskov a filmových DVD a Blu-ray diskov. Prepad ich predaja sa preto tradične spája s masívnym poskytovaním hudby a filmov medzi miliónmi užívateľov internetu prostredníctvom peer-to-peer sietí.

Preto sa v posledných dvoch dekádach hľadali možné riešenia tohto problému. Na jednej strane sa predkladali riešenia v podobe sprísnenia autorskoprávnej ochrany a rozšírenia povinností poskytovateľov internetových a iných online služieb.⁴⁶ Príkladom v európskom práve je nedávne rozšírenie povinností poskytovateľov online služieb zdieľania obsahu, ktoré umožňujú verejnosti prístup k predmetom práv chránených autorským právom nahraným ich používateľmi.⁴⁷

Na druhej strane sa v rámci hľadania riešení poukazuje na rozšírenie poplatkov z rozmnožovacích zariadení a nimi používaných nenahraných nosičov na ďalšie digitálne technológie a služby.⁴⁸ Jeho hlavným problémom je, že dané technológie a služby sú často multifunkčné, t. j. používajú sa na rôzne účely, ktoré nemusia súvisieť s používaním hudby, filmov alebo iných umeleckých diel. Takými multifunkčnými zariadeniami, ktoré v poslednom čase prichádzajú bežne do úvahy, sú počítače, tablety a mobilné telefóny.

Pri štandardných reprodukčných zariadeniach sa náhrada odmeny vypočítava z celkovej ceny zariadenia. No mnohí namietajú, že obdobný výpočet pri multifunkčných zariadeniach by bol neprimeraný, a preto by sa náhrada odmeny mala vypočítavať z ceny nosičov in-

⁴⁶ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ (tretia komora) z 24.11.2011 vo veci C-70/10 *Scarlet Extended SA* proti *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*; a rozsudok Súdneho dvora EÚ (tretia komora) z 16.2.2012 vo veci C-360/10 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)* proti *Netlog NV*.

⁴⁷ Pozri článok 17 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17.4.2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130/92, 17.5.2019).

⁴⁸ Pozri napr. FISHER, W. W. Dielo cit. v pozn. č. 3. KOMADA. Dielo cit. v pozn. č. 1.

formácií, ktoré sa používajú v takých multifunkčných zariadeniach. V prípade nosičov, ktoré môžu prísť do úvahy, ide o pevné disky alebo pamäťové karty, na ktoré sa informácie ukladajú.

Hoci náhrady odmien uhrádzané dokonca aj z multifunkčných zariadení už boli prijaté slovenským autorským právom,⁴⁹ treba upozorniť na to, že nie všetky európske krajiny prijali takéto náhrady odmien pri zariadeniach, ako sú počítače, tablety a mobilné telefóny. Mimo európskeho kontinentu sú náhrady odmien dokonca skôr výnimkami ako pravidlom.⁵⁰ A aj v tých málo krajinách, ktoré používajú režim náhrad odmien, sú počítače, tablety a mobilné telefóny len málokedy spoplatnené.⁵¹

2. PRÍSTUP PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

Právo Európskej únie pristupuje k výnimkám a obmedzeniam v autorskom práve tak, že vychádza z výnimiek a obmedzení používaných v jednotlivých členských štátoch pred ich harmonizáciou na únieovej úrovni v roku 2001.⁵² Keďže aproximácia práva prostredníctvom smeríc si vyžaduje príslušné zmeny právnej úpravy na národnej úrovni v jednotlivých členských štátoch, prístup prijatý vo vzťahu k harmoni-

⁴⁹ Pozri bod 1 písm. c) až e) a bod 2 písm. b) a c) prílohy č. 2 k AZ. Pozri tiež napr. ADAMOVÁ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 35, s. 1089 – 1092.

⁵⁰ Štúdia Svetovej organizácie duševného vlastníctva a holandskej organizácie kolektívnej správy Stichting de Thuiskopie z roku 2017 uvádza z mimoeurópskych krajín len štáty Burkina Faso, Kanadu, Japonsko, Paraguaj a Spojené štáty americké. Pozri WIJMINGA, H., KLOMP, W., VAN DER JAGT, M., POORT, J. *International Survey on Private Copying. Law & Practice*, 2016. Ženeva: WIPO, 2017.

⁵¹ Žiadna z väčších mimoeurópskych krajín, ktoré zaviedli v limitovanej miere poplatky na rozmnožovacie zariadenia a média, nezaviedla poplatky na počítače, tablety alebo mobilné telefóny. *Id.*, s. 49 – 50 (Kanada), 104 (Japonsko) a 165 (Spojené štáty americké).

⁵² Pozri článok 5 smernice 2001/29/ES v znení smernice 2019/790. Pozri tiež napr. VON LEWINSKI, S. Article 5 Exceptions and Limitations. In: WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 38, s. 1013 – 1062. GEIGER, C., SCHÖNHERR, F. Article 5 Exceptions and Limitations. In: STAMATOUDI, TORREMANNS (eds). Dielo cit. v pozn. č. 38, s. 434 – 484.

zácií výnimiek a obmedzení v autorskom práve si vyžadoval minimálne zmeny na národnej úrovni, pretože európske právo len zhrnulo už existujúce výnimky a obmedzenia v jednotlivých členských štátoch. Týmto spôsobom bolo tiež jednoduchšie získať súhlas členských štátov s aproximáciou výnimiek a obmedzení v autorskom práve na úniovej úrovni.

Výsledkom bolo, že mnoho členských štátov si ponechalo už existujúce výnimky bez akýchkoľvek zmien. To bol prakticky prístup pôvodne prijatý aj slovenským autorským právom.⁵³ Iné členské štáty sa inšpirovali zoznamom výnimiek a obmedzení poskytovaných na úniovej úrovni s cieľom rozšíriť výnimky a obmedzenia používané na ich národnej úrovni. Viaceré členské štáty,⁵⁴ vrátane Slovenskej republiky,⁵⁵ pristupujú k takémuto rozšíreniu úpravy výnimiek a obmedzení v autorskom práve na národnej úrovni postupne.

V súvislosti s vyhotovovaním rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby je tiež možné pozorovať rôznu úpravu medzi jednotlivými členskými štátmi. Na jednej strane sú štáty, ktoré nezaviedli takúto výnimku vôbec alebo ňou upravené aktivity jednotlivcov pokrývajú čiastočne prostredníctvom iných výnimiek, napr. „fair dealing“ alebo „time-shifting“ výnimiek.⁵⁶ Na druhej strane sú štáty, ktoré zaviedli úplne alebo čiastočne uvedenú výnimku do svojho národného právneho poriadku, a to so zavedením režimu náhrady odmeny alebo bez neho.⁵⁷ A aj štáty, ktoré zaviedli náhradu odmeny pri vyhotovovaní rozmnoženín pre súkromné potreby sa podstatne líšia v rozsahu a výške spoplatnenia jednotlivých rozmnožovacích zariadení, nenahraných nosičov a reprografických služieb.⁵⁸

⁵³ Porovnaj napr. §§ 21 až 28a zákona č. 383/1997 Z. z. s §§ 24 až 38 zákona č. 618/2003 Z. z.

⁵⁴ Pozri napr. Copyright and Rights in Performances (Personal Copies for Private Use) Regulations 2014 vo Veľkej Británii.

⁵⁵ Pozri §§ 34 až 57 AZ. Pozri tiež napr. ADAMOVÁ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 35, s. 263 – 386.

⁵⁶ Pozri napr. KRETSCHMER, M. *Private Copying and Fair Compensation: An Empirical Study of Copyright Levies in Europe*. Newport: IPO, 2011, s. 10.

⁵⁷ *Id.*, s. 10 a 28 – 32.

⁵⁸ *Id.*, s. 28 – 32. Pozri tiež napr. WIJMINGA, KLOMP, VAN DER JAGT, POORT. Dielo cit. v pozn. č. 50.

V tejto súvislosti však treba upozorniť na obrat v prístupe práva Európskej únie k výnimkám a obmedzenia v autorskom práve, ku ktorému došlo prostredníctvom judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Hoci zoznam výnimiek a obmedzení obsiahnutý v práve Európskej únie vychádza z národných úprav v čase ich harmonizácie, Súdny dvor Európskej únie pristupuje k jednotlivým výnimkám a obmedzeniam v autorskom práve autonómne od akejkoľvek národnej úpravy v jednotlivých členských štátoch.⁵⁹ Tento prístup viedol k vytvoreniu podrobnej judikatúry v súvislosti s vyhotovovaním rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby. To umožnilo súdnemu dvoru dospieť vo vzťahu k viacerým národným iniciatívam pri vytváraní a zdokonaľovaní ich režimov náhrady odmeny k záveru, že sú v rozpore s požiadavkami vyplývajúcimi z európskeho práva.⁶⁰

Nasledujúca analýza sa tak sústreďí na niektoré aspekty, v ktorých je vyjadrený negatívny postoj vo vzťahu k vyhotovovaniu rozmnoženín pre súkromné potreby. Úlohou analýzy nie je podrobne a komplexne rozanalyzovať celú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie v tejto oblasti, ale poukázať na určité aspekty v danej judikatúre, ktoré významne ovplyvňujú závery súdneho dvora pri posudzovaní konkrétnych foriem vyhotovovania rozmnoženín pre súkromné potreby.

Prvou takou črtou judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je chápanie vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby ako ujmy spôsobenej nositeľom práv. Tento prístup vychádza z terminológie používanej pri úprave vyhotovovania rozmnoženín pre súkromné potreby v smernici 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti. Samotné ustanovenia jej článku 5 ods. 2 písm. a) a b) vyžadujú poskytovanie „primeranej kompenzácie“ (angl. „*fair compensation*“, franc. „*compensation équitabile*“, nem „*gerechter Ausgleich*“ a špan. „*compensación equitativa*“). Navyše

⁵⁹ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, §§ 30 – 37.

⁶⁰ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora vo veci C-470/14 EGEDA; a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-110/15 Nokia Italia a i.

preambula smernice používa terminológiu ako „poškodenie“ (angl. „harm“, franc. „préjudice“, nem. „Schaden“ a špan. „daño“)⁶¹ a „ujma“ (angl. „prejudice“, franc. „préjudice“, nem. „Nachteil“ a špan. „perjuicio“).⁶²

To viedlo súdny dvor k záverom, že *„účelom tejto primeranej kompenzácie je primerane odškodniť autorov za používanie ich chránených diel bez ich povolenia“*,⁶³ že *„konceptia a výška primeranej kompenzácie sú spojené s ujmu, ktorá autorovi vznikla z dôvodu, že došlo k vyhotoveniu rozmnoženiny jeho chráneného diela na súkromné použitie bez jeho povolenia“*⁶⁴ a že *„výška primeranej kompenzácie sa musí nevyhnutne vypočítať na základe kritéria ujmy spôsobenej autorom chránených diel zavedením výnimky pre rozmnoženinu na súkromné použitie“*.⁶⁵ Preto súdny dvor považuje primeranú kompenzáciu *„za protihodnotu za ujmu spôsobenú autorovi“*.⁶⁶

Avšak súdny dvor išiel ešte ďalej vo svojom výklade a začal podstatu vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby spájať so vznikom ujmy nositeľov práv. Dôvodom bolo, že preambula smernica naznačuje, že primeranú kompenzáciu netreba poskytnúť, keď je vzniknutá ujma minimálna.⁶⁷ Súdny dvor tak dospel k názoru, že *„[v]yhotovenie rozmnoženiny fyzickou osobou na súkromné použitie sa [...] musí považovať za konanie, ktoré môže autorovi dotknutého diela spôsobiť ujmu“*.⁶⁸ To mu potom umožnilo uzavrieť tento problém s tým, že *„ak sú predmetné zariadenia prístupné fyzickým osobám na súkromné účely, nie je vôbec nevyhnutné preukazovať, či tieto fyzické osoby v skutočnosti vyhotovili rozmnoženiny na súkromné použitie pomocou týchto zariadení, a tak skutočne*

⁶¹ Pozri bod 35 preambuly smernice 2001/29/ES.

⁶² Pozri body 35 a 38 preambuly smernice 2001/29/ES.

⁶³ Pozri rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, § 39.

⁶⁴ *Id.*, § 40.

⁶⁵ *Id.*, § 42.

⁶⁶ *Id.*, § 40.

⁶⁷ Pozri bod 35 preambuly smernice 2001/29/ES. Pozri tiež rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, § 39.

⁶⁸ Pozri Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, § 44.

spôsobili ujmu autorovi chráneného diela“⁶⁹ „samotná schopnosť týchto zariadení alebo týchto prístrojov na vyhotovovanie rozmnoženín je postačujúca na odôvodnenie uplatňovania poplatku za rozmnoženinu na súkromné použitie pod podmienkou, že uvedené zariadenia a prístroje boli sprístupnené fyzickým osobám ako súkromným používateľom“⁷⁰

Súdny dvor preto vyslovil názor, že pri vyhotovovaní rozmnoženín pre súkromné potreby vzniká väčšia ujma ako minimálna a tá „*spočíva v splnení predchádzajúcej nevyhnutnej podmienky, že fyzickej osobe bude sprístupnené zariadenie alebo prístroj umožňujúci vyhotovovať rozmnoženiny, pričom po jej splnení nemusí nevyhnutne dôjsť k skutočnému vyhotoveniu rozmnoženín na súkromné použitie“⁷¹*

Druhou významnou črtou judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je, že sa súdny dvor snaží rozlišovať medzi výnimkami a obmedzeniami. Hlavným problémom uvedeného rozlišovania je, že vylučuje akýkoľvek praktický význam pojmu „obmedzenie“ práv chránených autorským právom. Dôvodom, prečo sa súdny dvor snaží zaviesť takéto rozlišovanie medzi uvedenými dvomi pojmami, bolo vyhnúť sa novej námietke voči používaniu náhrady odmeny pri vyhotovovaní rozmnoženín na súkromné účely, ktorá poukazuje na to, že nositelia práv nemusia v skutočnosti utrpieť žiadnu ujmu, pretože dané aktivity nepriamo zhodnocujú.⁷² Príkladom je rozlišovanie medzi korporáciami a individuálnymi používateľmi ich predmetov práv. Vydavatelia akademických časopisov často rozlišujú v ich predplatných medzi organizáciami a jednotlivcami, keďže pri organizáciách sa očakáva, že je väčšia pravdepodobnosť vyhotovovania rozmnoženín jednotlivých

⁶⁹ *Id.*, § 54.

⁷⁰ *Id.*, § 56.

⁷¹ *Id.*, § 57.

⁷² Pozri napr. BESEN, S. M. Private Copying, Reproduction Costs, and the Supply of Intellectual Property. In: *Information Economics and Policy*, 1986, roč. II, s. 5. BESEN, S. M., KIRBY, S. N. Private Copying, Appropriability, and Optimal Copyright Royalties. In: *Journal of Law and Economics*, 1989, roč. XXXII, s. 255. BAKOS, Y., BRYNJOLFSSON, E., LICHTMAN, D. Shared Information Goods. In: *Journal of Law and Economics*, 1999, roč. XLII, s. 117. VARIAN, H. R. Buying, Sharing and Renting Information Goods. In: *Journal of Industrial Economics*, 2000, roč. XLVIII, s. 473.

článkov ich zamestnancami alebo členmi.⁷³ Obdobné rozlišovanie je pri odborných knihách, ktoré sa vydávajú v pevnej aj brožovanej väzbe. Knihy s pevnou väzbou sú väčšinou drahšie a vydávajú sa pre entity, ktoré sú ochotné zaplatiť viac ako jednotlivci. V mnohých prípadoch ide o podnikateľské subjekty, knižnice a iné podobné inštitúcie. V prípade počítačových programov je tiež možné pozorovať rozlišovanie medzi verziami pre inštitúcie a jednotlivcov.

Súdny dvor Európskej únie tak poukázal na to, že výlučné právo chránené autorským právom „*môže byť podľa okolností buď úplne vylúčené ako výnimka, alebo len obmedzené*“.⁷⁴ Podľa súdneho dvora sa členské štáty môžu „*rozhodnúť zaviesť vo vnútroštátnom práve výnimky alebo obmedzenia z výlučného práva na vyhotovovanie rozmnoženín*“.⁷⁵ V prípadoch výnimiek tak akékoľvek schvaľovanie vyhotovovania rozmnoženín pre súkromné potreby zo strany nositeľov nemá žiadne právne účinky, a teda ani „*žiadny vplyv na primeranú kompenzáciu*“.⁷⁶

Tu si však treba uvedomiť dve skutočnosti, ktoré judikatúra súdneho dvora úplne prehliada. Používanie terminológie „výnimky a obmedzenia“ v autorskom práve historicky vychádza z medzinárodného práva, kde bola dôvodom jej zavedenia diplomatická dohoda. Zmluvné strany neboli schopné nájsť jednotný termín, ktorý by bol akceptovateľný všetkými stranami v rôznych jazykových verziách medzinárodných dokumentov. Je teda zbytočné snažiť sa hľadať nejaké sémantické rozdiely medzi uvedenými pojmami, keď akékoľvek sémantické rozdiely neboli pôvodne ani dôvodom zavedenia tejto terminológie do medzinárodného práva a jej následného prebratia do práva Európskej únie a jednotlivých členských štátov.

⁷³ Pozri napr. LIEBOWITZ, S. J. Copying and Indirect Appropriability: Photocopying of Journals. In: *Journal of Political Economy*, 1985, roč. XCIII, s. 945.

⁷⁴ Pozri rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 VG Wort, § 34.

⁷⁵ *Id.*, § 36.

⁷⁶ *Id.*, § 37.

Navyše, ak v prípade činností pokrytých obmedzeniami práv chránených autorským právom je podľa názoru súdneho dvora vždy potrebný aj súhlas nositeľa práv,⁷⁷ ich rozlišovanie od iných spôsobov použitia predmetov práv je zbytočné, lebo nemá žiadny praktický zmysel. V takom prípade ide prakticky o ich bežné použitie so súhlasom dotknutého nositeľa práv. Takýto výklad je v rozpore so samotným používaním uvedenej terminológie tak v medzinárodnom,⁷⁸ európskom,⁷⁹ ako aj národnom autorskom práve.⁸⁰ Pri činnostiach, ktoré patria pod výnimky a obmedzenia práv chránených autorským právom, sa nevyžaduje žiadny súhlas od dotknutého nositeľa práv.

Tretou črtou judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je, že výnimky a obmedzenia treba vykladať reštriktívne.⁸¹ Problémom tohto prístupu je, že súdny dvor pri jeho tvorbe vychádzal zo zásad, ktoré boli vyvinuté v oblastiach daňového práva⁸² a ochrany základných slobôd voči ich obmedzovaniu zo strany štátu.⁸³ V oboch oblastiach má reštriktívny výklad výnimiek a obmedzení svoje odôvodnenie, avšak autorskoprávna ochrana sa podstatne líši od uvedených oblastí. V prí-

⁷⁷ Pozri rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 VG Wort, § 34.

⁷⁸ Pozri napr. článok 13 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (príloha 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie) (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 152/2000 Z. z.); článok 10 Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT) z 20.12.1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 189/2006 Z. z.); a článok 16 Zmluvy WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) z 20.12.1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 177/2006 Z. z.).

⁷⁹ Pozri napr. článok 5 smernice 2001/29/ES.

⁸⁰ Pozri napr. § 34 AZ.

⁸¹ Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 16.7.2009 vo veci C-5/08 Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening, § 56; a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-435/12 ACI, § 23.

⁸² Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ (šiesta komora) z 10.9.2002 vo veci C-141/00 Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH proti Finanzamt für Körperschaften I in Berlin, § 28.

⁸³ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ (piata komora) z 29.4.2004 vo veci C-476/01 Felix Kapper, § 72; a rozsudok Súdneho dvora EÚ (piata komora) z 29.4.2004 vo veci C-102/02 Ingeborg Beuttenmüller proti Land Baden-Württemberg, § 64.

pade autorského práva ide o občianskoprávny vzťah medzi dvomi rovnocennými súkromnoprávnymi subjektmi, a nie o vzťah medzi jednotlivcom a orgánom štátnej moci.

Občianskoprávne vzťahy sú charakteristické tým, že úlohou právnej úpravy je dosiahnuť rovnováhu medzi oprávnenými záujmami rovnocenných subjektov. Túto potrebu uznal dokonca aj súdny dvor pri právnej úprave vyhotovovania rozmnoženín práv chránených autorským právom pre súkromné potreby, a to výslovným vyžadovaním zabezpečenia „primeranej rovnováhy“ medzi právami a záujmami nositeľov práv na jednej strane a používateľov predmetov ich práv na druhej strane.⁸⁴ Zároveň však explicitne vyžaduje reštriktívny výklad výnimiek a obmedzení aj v prípadoch, keď by si primeraná rovnováha medzi oprávnenými záujmami vyžadovala ich flexibilnejší výklad.

3. DISTRIBÚCIA ROZMNOŽENÍN A ICH KONEČNÍ POUŽÍVATELIA

Predchádzajúca analýza poukázala na to, že Súdny dvor Európskej únie vychádza vo svojej judikatúre z viacerých premís, ktoré implikujú negatívny zásah vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby do oprávnených záujmov nositeľov práv pri bežnom používaní predmetov ich práv. Nasledujúca analýza sa preto sústreďí na to, či empirické štúdie poskytujú nejakú podporu takémuto negatívnemu prístupu.

3.1 Rozmnožovacie technológie a predaj nahraných nosičov hudby a obrazu

Je veľmi zaujímavé, že napriek tradičnej akceptácii uvedeného prístupu v oblasti autorského práva empirické štúdie uskutočnené v posledných dekádach zatiaľ nedospeli k takému jednoznačnému záveru.

⁸⁴ Pozri rozsudok Súdneho dvora vo veci C-467/08 Padawan, § 43.

Štúdie zaoberajúce sa poklesom predaja nahraných hudobných nosičov v 80. rokoch dospeli k dvom protichodným záverom.⁸⁵ Na jednej strane sú štúdie, ktoré tvrdili, že pokles predaja bol spôsobený masívnym vyhotovovaním rozmnoženín hudobných nahrávok širokou verejnosťou.⁸⁶ Na druhej strane sú štúdie, ktoré odmietali takúto súvislosť a predkladali iné dôvody skúmaného poklesu.⁸⁷ Jedným z uvádzaných možných dôvodov je prechod distribúcie hudobných nahrávok z jedného média na druhé, t. j. z vinylových gramofónových platní na magnetofónové kazety a CD disky.⁸⁸

Hlavným problémom štúdií spájajúcich pokles predaja nahraných hudobných médií s rozširovaním používania technológií umožňujúcich vyhotovovanie ich rozmnoženín je, že pokles v 80. rokoch minulého storočia bol len dočasný a bezprostredne ho nasledoval bezprecedentný rast predaja nahraných hudobných CD diskov. Ich predaj prekonal predaje akýchkoľvek predchádzajúcich nahraných nosičov hudby.

Túto hypotézu tiež podporuje skutočnosť, že vyhotovovanie rozmnoženín hudobných nahrávok širokou verejnosťou má stabilnú úroveň v spoločnosti. Nie je možné pozorovať, že by v 80. rokoch minulého storočia došlo k jej výraznému zvýšeniu a následne k podstatnému poklesu v 90. rokoch.

Väčšinou je stupeň takýchto aktivít stabilný v danej spoločnosti a súvisí najmä s ekonomickou situáciou v skúmanej krajine. Ak dochádza k zvyšovaniu disponibilných príjmov obyvateľstva, rastie aj ich ochota používať tieto príjmy na nákup hudobných alebo filmových na-

⁸⁵ Pozri napr. Green Paper. Dielo cit. v pozn. č. 33, s. 116 – 117 (prezentujúci štúdie uskutočnené v rôznych európskych krajinách v 80. rokoch minulého storočia).

⁸⁶ Pozri napr. DAVIES, G., HUNG, M. E. *Music and Video Private Copying*. Londýn: Sweet & Maxwell, 1993. ALVARADO, M. (ed.). *Video World-Wide: An International Study*. Paríž: UNESCO, 1988.

⁸⁷ Pozri napr. Green Paper. Dielo cit. v pozn. č. 33, s. 113 („*The extent to which the decline in sales [...] can be attributed to home copying is far from clear*“) a s. 116 („*the question of whether such copying has a negative impact on the exploitation of [protected audio-visual] works remains to be answered*“).

⁸⁸ Pozri napr. HAZUCHA, B. Private Copying and Harm to Authors: Compensation versus Remuneration. In: *Law Quarterly Review*, 2017, roč. CXXXIII, s. 269, 287.

hrávkok. Naopak, ak sa ich ekonomická situácia zhoršuje, znižuje sa aj ich ochota používať obmedzené disponibilné zdroje na zábavu.

Po období rastu predajov nahraných hudobných nosičov v rozvinutých krajinách v priebehu 90. rokov minulého storočia je možné od ich konca pozorovať ich ďalší významný pokles. V tomto prípade ide o predaj hudobných CD diskov. Obdobný trend je možné vnímať od začiatku 21. storočia aj vo vzťahu k predaju DVD a neskôr tiež Blu-ray diskov s filmami a televíznymi programami.

Mnohé štúdie sa snažia vysvetliť tento pokles ako dôsledok spôsobený masívnym používaním peer-to-peer technológií s cieľom poskytnúť hudobné a filmové nahrávky cez internet.⁸⁹ No ich hlavným nedostatkom je, že v skutočnosti neskúmajú súvislosť medzi poklesom predaja nahraných hudobných CD diskov a poskytovaním hudby medzi internetovými používateľmi, ale merajú vzťah medzi predajom hmotných nosičov hudby a používaním internetu. Dôvodom je, že mnohé štúdie používajú stupeň používania internetu v danej populácii ako vyjadrenie stupňa zdieľania hudby cez internet.⁹⁰ Avšak stupeň zdieľania hudby cez internet má viac-menej stabilnú úroveň na rozdiel od stupňa používania internetu, ktorý mal stúpajúci trend v prvej dekáde 21. storočia.

V tejto súvislosti si treba tiež uvedomiť, že internet nepriniesol len poskytovanie hudobných a filmových nahrávok medzi internetovými používateľmi, ale aj nové spôsoby zábavy a trávenia voľného času. Nie je teda vôbec žiadnym prekvapením, že s rastúcim trendom používania internetu širokou verejnosťou došlo aj k poklesu v distribúcii hudobných nahrávok na hmotných nosičoch. Obdobie od konca 90. rokov

⁸⁹ Pozri napr. LIEBOWITZ, S. J. How Much of the Decline in Sound Recording Sales Is Due to File-sharing? In: *Journal of Cultural Economy*, 2016, roč. XL, s. 13.

⁹⁰ Pozri napr. ZENTNER, A. File Sharing and International Sales of Copyrighted Music: An Empirical Analysis with a Panel of Countries. In: *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 2005, roč. V, s. 1935. ZENTNER, A. Online Sales, Internet Use, File Sharing, and the Decline of Retail Music Special Stores. In: *Information Economics and Policy*, 2008, roč. XX, s. 288, 293. LIEBOWITZ, S. J. Testing File Sharing's Impact on Music Album Sales in Cities. In: *Management Science*, 2008, roč. LIV, s. 852, 853.

minulého storočia je tak ďalším obdobím, pri ktorom dočasne poklesol predaj hudobných a filmových nahrávok kvôli prechodu z jedného média na iné. V tomto prípade ide o prechod od hmotných nosičov k legálnemu sťahovaniu z internetu a následne k legálnym online službám, ktoré umožňujú streaming hudby alebo filmov cez internet.

Ďalším argumentom často prezentovaným voči prechodu z jedného média na druhé predovšetkým v posledných dvoch dekádach je, že celkové výnosy z predaja nahraných hmotných nosičov v čase ich vrcholu boli podstatne vyššie ako výnosy zo sťahovania a streamingu z legálnych zdrojov v súčasnosti. Tu si však treba uvedomiť dve zásadné skutočnosti. Po prvé, podstatná časť výnosov z predaja nahraných hmotných nosičov pokrývala náklady výroby a distribúcie hmotných nosičov. Len malá časť tak skončila u nositeľov práv. Naopak v prípade sťahovania a streamingu z legálnych zdrojov bola veľká časť výdavkov súvisiacich s výrobou hmotných nosičov a ich distribúciou prakticky eliminovaná. To umožňuje, že podstatná časť výnosov z online distribúcie skončí u nositeľov práv.

Po druhé, distribúcia hudobných nahrávok prostredníctvom hmotných nosičov sa podstatne odlišuje od distribúcie prostredníctvom sťahovania a streamingu hudby z legálnych zdrojov. Kým distribúcia prostredníctvom hmotných nosičov bola zameraná na predaj albumov, online distribúcia sa sústreďuje na predaj jednotlivých skladieb.

Avšak vždy môže niekto argumentovať, že predaj by mohol byť vyšší, keby jednotlivci nemohli vyhotovovať akékoľvek rozmnoženiny predmetov práv pre súkromné potreby. To úzko súvisí s otázkou, či a do akej miery v tejto súvislosti vzniká nejaká ujma nositeľom práv chránených autorským právom. Pri vyhotovovaní rozmnoženín predmetov práv pre súkromné potreby pred zavedením analógových a neskôr digitálnych reprodukčných technológií bolo možné ťažko hovoriť o akejkoľvek ujme. Opisovanie pasáží z kníh alebo ich používanie na účely diktátu priamo nekonkurovalo komerčnému používaniu literárnych diel. Obdobne to platilo pri štúdiách výtvarných diel.

Rozdiel nastal pri zavedení analógových reprodukčných technológií. Tu ale nedochádza k ujme ako pri neoprávnenom používaní hmotných vecí, t. j. neobmedzuje sa používanie predmetov práv ich

nositeľmi. Môže tu však vzniknúť ujma v podobe, že sa neuskutočnil predaj rozmnoženiny predmetu práv osobe, ktorá si vyhotovila vlastnú rozmnoženinu pre súkromné potreby. Ide tak prakticky o podobu ušlého zisku, ktorý vznikol tým, že daná osoba získala rozmnoženinu inak ako od nositeľa práv.

No je veľmi otázne, či osoba, ktorá si vyhotovila rozmnoženinu predmetu práv chráneného autorským právom pre súkromné potreby, by si ju aj v skutočnosti kúpila od dotknutého nositeľa práv. Dôvodom je, že nemusí byť ochotná za ňu zaplatiť sumu požadovanú nositeľom práv. Takže je diskutabilné, či ide vlastne o nejakú stratu v predaji alebo o ušlý zisk, keď by k žiadnemu predaju nedošlo, ani keby si daná osoba nemohla vyhotoviť rozmnoženinu dotknutého predmetu práv prostredníctvom reprodukčných technológií.

3.2 Úroveň vyhotovovania rozmnoženín pre súkromné potreby

Pri posudzovaní vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby sa často objavujú protichodné názory. Niektorí argumentujú, že ide o veľmi rozšírenú činnosť, ktorá odrádza takéto osoby od nákupu rozmnoženín predmetov práv distribuovaných so súhlasom nositeľov práv.⁹¹ Na druhej strane sa tiež upozorňuje na to, že jednotlivci môžu vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv, ktoré nie sú bežne dostupné na trhu alebo

⁹¹ Pozri napr. HUGENHOLTZ. Dielo cit. v pozn. č. 31, s. 182 (prezentujúci názor Dr. Ericha Schultza, že používatelia s kolekciami hudobných nahrávok nemajú viac potrebu kupovať hudobné platne). Pozri tiež napr. rozsudok Vysokého súdneho dvora (Chancery Division) Anglicka a Walesu z 13.2.1981 vo veci CBS Inc a i. proti Ames Records & Tapes Ltd, [1982] Ch. 91, s. 99 („*Home taping is a cheap way of building up a collection. The temptation to tape must be enormous and the chances of any individual home taper getting caught by a copyright owner and having proceedings brought against him is no doubt extremely slender.*“); a rozsudok Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo 17.1.1984 vo veci Sony Corp. of America proti Universal City Studios, Inc., 464 U.S. 417, s. 423 – 424.

k nim už majú prístup so súhlasom nositeľov práv, ale chcú ho používať na inom zariadení, v inom formáte alebo v inom čase.

S cieľom zistiť spôsoby používania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom širokou verejnosťou boli pre potreby tohto príspevku uskutočnené prieskumy vo viacerých jurisdikciách cez internet.⁹² V internetových prieskumoch dostali respondenti, okrem iného, otázku o ich stupni a dôvodoch vyhotovovania rozmnoženín troch rôznych predmetov práv chránených autorským právom (t. j. vysielaných televíznych programov, hudobných CD diskov a filmových DVD a Blu-ray diskov) pre súkromné potreby.

Uvedené prieskumy sa uskutočnili v štyroch jurisdikciách s rôznym ekonomickým, sociálnym a kultúrnym prostredím, a predovšetkým s rôznym stupňom rozvoja trhu s oprávnenými rozmnoženinami predmetov práv chránených autorským právom. Išlo o Nemecko, Spojené štáty americké, Japonsko a Čínu, t. j. štyri krajiny s najväčšími ekonomikami sveta, ktoré predstavujú dôležité trhy pre distribúciu predmetov práv chránených autorským právom v oblasti zábavného priemyslu. Pričom Spojené štáty americké, Japonsko a Nemecko sú rozvinutými krajinami a čínska ekonomika je v prechodovom štádiu s vysokým rastom.

Prieskumy boli uskutočnené na skupine respondentov vo veku od 15 do 49 rokov, ktorých zloženie zodpovedalo z hľadiska veku a pohlavia zloženiu populácií skúmaných krajín. Dôvodom daného vekového obmedzenia bolo, že mladšie generácie sú hlavnými spotrebiteľmi produktov zábavného priemyslu a sú tiež viac aktívnymi používateľmi nových technológií pri používaní predmetov práv chránených autorským právom.

Výsledky internetových prieskumov poukázali na to, že skutočný stupeň a dôvody vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránené-

⁹² Prostredníctvom japonskej obchodnej spoločnosti MyVoice Communications, Inc. bolo zozbieraných cez internet 660 odpovedí od respondentov zo Spojených štátov amerických a 638 odpovedí z Nemecka v dňoch 29.11. – 7.12.2017, 587 odpovedí z Číny v dňoch 7. – 15.12.2016 a 1 126 odpovedí z Japonska v dňoch 27. – 30.10.2015.

ných autorským právom sa líšia od toho, čo sa často bežne prezentuje o takýchto činnostiach. Po prvé, podstatná časť populácie buď nevyhotovuje rozmnoženiny predmetov práv vôbec, alebo len málokedy.⁹³ Takže iba malej časti populácie v skutočnosti vyhotovujú pravidelnejšie rozmnoženiny predmetov práv chránených autorským právom.⁹⁴ Obdobný jav možno pozorovať pri predajoch nahraných hudobných alebo filmových nosičov. Len na malú časť populácie pripadá podstatná časť predajov,⁹⁵ kým jej veľká časť buď vôbec nenakupuje takéto tovary, alebo iba pri zvláštnych príležitostiach.⁹⁶

⁹³ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania z 1 010 opýtaných respondentov zo všetkých štyroch skúmaných krajín ich 382 (37,82 %) respondentov nevyhotovovalo vôbec a 127 (12,57 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 50,40 % opýtaných. Pri hudobných CD diskoch z počtu 994 opýtaných 553 (55,63 %) a 171 (17,20 %) respondentov, t. j. spolu 72,84 % opýtaných, a pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z počtu 1 007 opýtaných 719 (71,40 %) a 110 (10,92 %) respondentov, t. j. spolu 82,32 % opýtaných.

⁹⁴ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania z 1 010 opýtaných respondentov ich 146 (14,46 %) respondentov vyhotovovalo často a 179 (17,72 %) veľmi často, t. j. spolu 32,18 % opýtaných. Pri hudobných CD diskoch z počtu 994 opýtaných 64 (6,44 %) a 71 (7,14 %) respondentov, t. j. spolu 13,58 % opýtaných, a pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z počtu 1 007 opýtaných 51 (5,06 %) a 38 (3,77 %) respondentov, t. j. spolu 8,77 % opýtaných.

⁹⁵ Z celkového počtu 3 011 respondentov len 286 (9,50 %) respondentov kupuje hudobné CD disky často a 254 (8,44 %) veľmi často, t. j. spolu 17,93 % opýtaných. 446 (14,81 %) respondentov sťahuje hudbu z legitímnych zdrojov často a 279 (9,27 %) veľmi často, t. j. spolu 24,08 % opýtaných. 374 (12,42 %) respondentov kupuje filmové DVD alebo Blu-ray disky často a 213 (7,07 %) veľmi často, t. j. spolu 19,50 % opýtaných. 353 (11,72 %) respondentov kupuje videohry často a 345 (11,46 %) veľmi často, t. j. spolu 23,18 % opýtaných. 573 (19,03 %) respondentov kupuje knihy často a 332 (11,03 %) veľmi často, t. j. spolu 30,06 % opýtaných.

⁹⁶ Z celkového počtu 3 011 respondentov 1 328 (44,10 %) respondentov nekupuje hudobné CD disky vôbec a 666 (22,12 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 66,22 % opýtaných. 1 347 (44,74 %) respondentov nestahuje hudbu vôbec a 479 (15,91 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 60,64 % opýtaných. 1 265 (42,01 %) respondentov nekupuje filmové DVD alebo Blu-ray disky vôbec a 612 (20,33 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 62,34 % opýtaných. 1 352 (44,90 %) respondentov nekupuje videohry vôbec a 524 (17,40 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 62,30 % opýtaných. 770 (25,57 %) respondentov nekupuje knihy vôbec a 629 (20,89 %) skoro vôbec nie, t. j. spolu 46,46 % opýtaných.

Dôvod, prečo nie všetci využívajú naplno možnosti rozmnožovacích technológií, úzko súvisí s bežným správaním sa populácie vo vzťahu k novým technológiám. Jej veľká časť si kupuje technické zariadenia, ktoré sú predimenzované pre ich skutočné potreby. Takže nakoniec málokedy využijú celý potenciál zaobstaraných zariadení.

Preto hoci možnosť jednoduchého a rýchleho vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom často vedie širokú verejnosť k zaobstaraniu si nových rozmnožovacích zariadení, jej veľká časť málokedy aj naplno využije ich potenciál. Na druhej strane vedľajším účinkom v prospech oprávnených záujmov nositeľov práv chránených autorským právom je, že si tak veľká časť spoločnosti zaobstará zariadenia, ktoré sú nevyhnutné na prehrávanie hudobných nahrávok, filmov alebo iných predmetov práv chránených autorským právom. Rozširuje sa tak teda skupina potenciálnych spotrebiteľov rozmnoženín predmetov práv, ktoré sú distribuované so súhlasom nositeľov práv. Táto skutočnosť umožňuje vysvetliť masívny rast predaja hudobných nahrávok, filmov alebo videohier. Dôvodom je, že ich predaj úzko súvisí so stupňom rozširovania v danej spoločnosti zariadení potrebných na ich používanie konečnými spotrebiteľmi.

Po druhé, výsledky vyššie uvedených internetových prieskumov umožňujú pozorovať podstatné rozdiely medzi stupňom vyhotovovania rozmnoženín rôznych predmetov práv. V prípadoch predmetov, ako sú televízne vysielanie⁹⁷ a hudobné nahrávky,⁹⁸ respondenti častejšie vyhotovovali rozmnoženiny ako pri iných predmetoch práv. Pri televíznom vysielaní to bolo hlavne kvôli sledovaniu vysielaného filmu alebo televízneho programu neskoršie, vo vhodnejšom čase.⁹⁹ Pri

⁹⁷ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania z 1 010 opýtaných respondentov 176 (17,43 %) respondentov ich vyhotovovalo niekedy, 146 (14,46 %) často a 179 (17,72 %) veľmi často, t. j. spolu 49,60 % opýtaných.

⁹⁸ Pri vyhotovovaní rozmnoženín hudobných CD diskov z 994 opýtaných respondentov 135 (13,58 %) respondentov ich vyhotovovalo niekedy, 64 (6,44 %) často a 71 (7,14 %) veľmi často, t. j. spolu 27,16 % opýtaných.

⁹⁹ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania zo 628 respondentov, ktorí vyhotovovali také záznamy, až 412 (65,61 %) uviedlo pozretia si vysielaného filmu

hudobných nahrávkach môže byť dôvodom častejšieho vyhotovovania ich rozmnoženín pre súkromné potreby to, že hudobné nahrávky sú kratšie a možno ich rýchlejšie vyhotoviť. Tiež je ich možné častejšie používať na rozdiel od filmov, ktoré si väčšinou bežný používateľ pozrie iba raz s tým, že stratí ďalší záujem o ich opakované pozeranie. Ďalším dôvodom môže byť, že pri určitých predmetoch práw ich nositelia používajú rôzne technologické opatrenia, ktoré bránia vyhotovovaniu rozmnoženín. Príkladom sú filmové DVD a Blu-ray disky,¹⁰⁰ ale aj videohry a iné počítačové programy.

Po tretie, na rozdiel od tradičných názorov na vyhotovovanie rozmnoženín predmetov práw chránených autorským právom, ktoré prezentujú, že jednotlivci ich vyhotovujú, aby ušetrili peniaze¹⁰¹ a vytvorili si súkromné zbierky hudobných nahrávok¹⁰² alebo filmov,¹⁰³ ich

alebo televízneho programu neskoršie vo vhodnejšom čase ako dôvod vyhotovovania jeho záznamu.

¹⁰⁰ Pri vyhotovovaní rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov z 1 007 opýtaných respondentov iba 89 (8,84 %) respondentov ich vyhotovovalo niekedy, 51 (5,06 %) často a 38 (3,77 %) veľmi často, t. j. spolu 17,68 % opýtaných.

¹⁰¹ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania zo 628 respondentov, ktorí vyhotovovali také záznamy, len 76 (12,10 %) respondentov uviedlo ušetrenie peňazí ako dôvod ich vyhotovovania. Pri hudobných CD diskoch zo 441 respondentov 94 (21,32 %) opýtaných. Pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z 288 respondentov 72 (25 %) opýtaných.

¹⁰² Pri vyhotovovaní rozmnoženín z hudobných CD diskov zo 441 respondentov, ktorí vyhotovovali také rozmnoženiny, 224 (50,79 %) respondentov uviedlo vytváranie súkromnej zbierky ako dôvod ich vyhotovovania. Tento počet je podstatne nižší, keď odhliadneme od respondentov, ktorí vyhotovujú rozmnoženiny aj za inými účelmi, ako sú napríklad používanie v inom formáte alebo na inom zariadení a získavanie nahrávok nedostupných na trhu. V takom prípade ide len o 99 (22,45 %) respondentov.

¹⁰³ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania zo 628 respondentov, ktorí vyhotovovali také záznamy, iba 229 (36,46 %) respondentov uviedlo vytváranie súkromnej zbierky ako dôvod ich vyhotovovania. Pri vyhotovovaní rozmnoženín z filmových DVD alebo Blu-ray diskov z 288 takých respondentov 121 (42,01 %) respondentov. Tieto počty sú dokonca ešte nižšie, keď odhliadneme od respondentov, ktorí vyhotovujú rozmnoženiny aj za inými účelmi, ako sú používanie v inom formáte alebo na inom zariadení a získavanie nahrávok nedostupných na trhu. V takom prípade ide len o 90 (14,33 %) respondentov pri nahrávaní televíz-

však v skutočnosti vyhotovujú hlavne kvôli neskoršiemu sledovaniu vo vhodnejšom čase pri televíznom vysielaní¹⁰⁴ a kvôli používaniu daného predmetu práv na inom zariadení alebo v inom formáte, napr. zmena formátu z hudobného CD disku na MP3 alebo iný hudobný súbor.¹⁰⁵

V literatúre sa tiež uvádza ako možný dôvod vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom získavanie nahrávok, ktoré nie sú bežne dostupné na trhu, pretože ide o vypredané, raritné alebo staršie nahrávky. Hoci nejde o hlavný dôvod vyhotovovania rozmnoženín skúmaných predmetov práv, významná časť respondentov uviedla aj toto ako jeden z dôvodov.¹⁰⁶

Po štvrté, výsledky internetových prieskumov tiež poukázali na to, že nie je možné rozlišovať medzi spotrebiteľmi, ktorí len nakupujú rozmnoženiny predmetov práv chránených autorským právom z legálnych zdrojov, a tými, ktorí si radšej vyhotovujú ich rozmnoženiny. V skutočnosti osoby, ktoré majú záujem o daný druh predmetov práv, ich tiež konzumujú v rôznych formách, t. j. nielen si nakupujú ich rozmnoženiny z legálnych zdrojov, ale si tiež vyhotovujú ich rozmnoženiny pre súkromné potreby.¹⁰⁷ Naopak osoby, ktoré nemajú záujem

neho vysielania a o 99 (34,38 %) respondentov pri vyhotovovaní rozmnoženín z filmových DVD alebo Blu-ray diskov.

¹⁰⁴ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania zo 628 respondentov, ktorí vyhotovovali také záznamy, až 412 (65,61 %) respondentov uviedlo sledovanie vysielaného filmu alebo televízneho programu neskoršie vo vhodnejšom čase ako dôvod ich vyhotovovania.

¹⁰⁵ Pri vyhotovovaní rozmnoženín z hudobných CD diskov zo 441 respondentov, ktorí vyhotovovali také rozmnoženiny, 274 (62,13 %) respondentov uviedlo používanie v inom formáte alebo na inom zariadení ako dôvod ich vyhotovovania. Pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z 288 respondentov 147 (51,04 %) opýtaných.

¹⁰⁶ Pri vyhotovovaní záznamov televízneho vysielania zo 628 respondentov, ktorí vyhotovovali také záznamy, 76 (12,10 %) respondentov uviedlo získavanie prístupu k vypredaným, raritným alebo starším nahrávkam ako dôvod ich vyhotovovania. Pri hudobných CD diskoch zo 441 respondentov 44 (9,98 %) opýtaných a pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z 288 respondentov 40 (13,89 %) opýtaných.

¹⁰⁷ Pri hodnotách 0 odpovede „zriedkavo/nikdy“, 1 „príležitostne“, 2 „niekedy“, 3 „často“ a 4 „vždy/veľmi často“ z 994 respondentov bolo 164 (16,50 %) respondentov, ktorí nakupovali hudobné CD disky často alebo veľmi často v priemere na úrovni $3,46 \pm 0,04$, vyhotovovali ich rozmnoženiny na úrovni $2,06 \pm 0,12$. Pri filmo-

o nákup daného druhu predmetov práv z legálnych zdrojov, si tiež málokedy vyhotovujú ich rozmnoženiny.¹⁰⁸ Obdobný vzťah je možné pozorovať medzi nakupovaním a vypožičiavaním si rozmnoženín predmetov práv z legálnych zdrojov.¹⁰⁹

Tieto výsledky poukazujú na to, že osoby so záujmom o daný druh predmetov práv získavajú prístup k nim rôznymi spôsobom podľa ich stupňa ochoty platiť za ne. Ak majú záujem o konkrétneho interpreta, herca, hudobnú nahrávku alebo film, tak si zabezpečia rozmnoženinu takého predmetu práv nákupom z legálnych zdrojov. Ak je ich záujem nižší, zabezpečia si prístup k danému predmetu práv prostredníctvom komerčných požičovní. Takže ich konzumácia alebo vyhotovovanie rozmnoženín jednotlivých predmetov práv závisí od toho, či sú ochotní zaplatiť toľko, koľko nositelia práv požadujú za určitý spôsob prístupu ku konkrétnym predmetom práv.

Rozdiely medzi jednotlivými spôsobmi konzumácie a používania predmetov práv chránených autorským právom bolo možné vnímať aj medzi respondentmi z rôznych skúmaných krajín vo vyššie uvedených internetových prieskumoch. Vyhotovovanie rozmnoženín

vých DVD a Blu-ray diskoch z 1 007 respondentov bolo 220 (21,85 %) respondentov, ktorí ich nakupovali často alebo veľmi často na úrovni $3,41 \pm 0,03$, vyhotovovali ich rozmnoženiny na úrovni $1,38 \pm 0,09$.

¹⁰⁸ Na škále od 0 po 4 z 994 respondentov bolo 670 (67,40 %) respondentov, ktorí nakupovali hudobné CD disky len príležitostne alebo zriedkavo v priemere na úrovni $0,33 \pm 0,02$, vyhotovovali ich rozmnoženiny na úrovni $0,61 \pm 0,04$. Pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z 1 007 respondentov bolo 606 (60,18 %) respondentov, ktorí ich nakupovali len príležitostne alebo zriedkavo na úrovni $0,31 \pm 0,02$, vyhotovovali ich rozmnoženiny na úrovni $0,27 \pm 0,03$.

¹⁰⁹ Na škále od 0 po 4 z 3 011 respondentov bolo 540 (17,93 %) respondentov, ktorí nakupovali hudobné CD disky často alebo veľmi často v priemere na úrovni $3,47 \pm 0,02$, si ich aj vypožičiavali z komerčných požičovní na úrovni $2,48 \pm 0,06$, kým 1 994 (67,40 %) boli respondenti, ktorí ich nakupovali iba príležitostne alebo zriedkavo na úrovni $0,33 \pm 0,01$, si ich vypožičiavali na úrovni $0,37 \pm 0,02$. Pri filmových DVD a Blu-ray diskoch z 3 011 respondentov bolo 587 (19,50 %) respondentov, ktorí ich nakupovali často alebo veľmi často v priemere na úrovni $3,36 \pm 0,02$, si ich aj vypožičiavali na úrovni $2,50 \pm 0,06$, kým 1 877 (62,34 %) respondentov si ich nakupovalo len príležitostne alebo zriedkavo v priemere na úrovni $0,32 \pm 0,01$, si ich vypožičiavali na úrovni $0,60 \pm 0,02$.

jedného druhu predmetov práv bolo populárnejšie v určitej skupine krajín, kým vyhotovovanie rozmnoženín iného druhu predmetov práv bolo viac rozšírené v inej skupine krajín.¹¹⁰ Napríklad vyhotovovanie záznamov televízneho vysielania je zaužívané v Japonsku,¹¹¹ ktoré nasledujú Spojené štáty americké¹¹² a Nemecko.¹¹³ Na konci tohto spektra boli respondenti z Číny.¹¹⁴ Dôvodom uvedenej situácie v Číne môže byť, že respondenti mohli mať nižší záujem o rozmnoženiny tohto druhu predmetov práv alebo jednoduchší prístup k nim na domácom trhu.

Vo vzťahu k vyhotovovaniu rozmnoženín hudobných CD diskov dominovali respondenti zo Spojených štátov amerických,¹¹⁵ ktorých nasledovali respondenti z ostatných troch krajín.¹¹⁶ Pri vyhotovovaní rozmnoženín filmových DVD alebo Blu-ray diskov boli na jednej strane respondenti zo Spojených štátov amerických a Číny,¹¹⁷ kým

¹¹⁰ Respondenti na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovali záznamy televízneho vysielania na úrovni $1,77 \pm 0,11$ (220 respondentov) v Spojených štátoch amerických, $1,26 \pm 0,09$ (211 respondentov) v Nemecku, $0,71 \pm 0,07$ (201 respondentov) v Číne a $2,21 \pm 0,08$ (378 respondentov) v Japonsku. Pri hudobných CD diskoch na úrovni $1,14 \pm 0,10$ (213 respondentov) v Spojených štátoch amerických, $0,80 \pm 0,08$ (213 respondentov) v Nemecku, $0,86 \pm 0,07$ (191 respondentov) v Číne a $0,90 \pm 0,06$ (377 respondentov) v Japonsku. Pri filmových DVD a Blu-ray diskoch na úrovni $0,93 \pm 0,10$ (227 respondentov) v Spojených štátoch amerických, $0,45 \pm 0,07$ (214 respondentov) v Nemecku, $0,76 \pm 0,07$ (195 respondentov) v Číne a $0,37 \pm 0,04$ (371 respondentov) v Japonsku.

¹¹¹ 378 respondentov z Japonska na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovalo záznamy televízneho vysielania na úrovni $2,21 \pm 0,08$.

¹¹² 220 respondentov zo Spojených štátov amerických na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovalo záznamy televízneho vysielania na úrovni $1,77 \pm 0,11$.

¹¹³ 211 respondentov z Nemecka na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovalo záznamy televízneho vysielania na úrovni $1,26 \pm 0,09$.

¹¹⁴ 201 respondentov z Číny na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovali záznamy televízneho vysielania na úrovni $0,71 \pm 0,07$.

¹¹⁵ 213 respondentov zo Spojených štátov amerických na škále od 0 po 4 v priemere vyhotovovalo rozmnoženiny hudobných CD diskov na úrovni $1,14 \pm 0,10$.

¹¹⁶ Na škále od 0 po 4 respondenti v priemere vyhotovovali rozmnoženiny hudobných CD diskov na úrovni $0,90 \pm 0,06$ (377 respondentov) v Japonsku, $0,86 \pm 0,07$ (191 respondentov) v Číne a $0,80 \pm 0,08$ (213 respondentov) v Nemecku.

¹¹⁷ Na škále od 0 po 4 respondenti v priemere vyhotovovali rozmnoženiny filmových

na druhej boli respondenti z Nemecka a Japonska s podstatne nižšou úrovňou takýchto aktivít.¹¹⁸

Bežnou kritikou štúdií, ako boli uvedené internetové prieskumy, je, že respondenti môžu nadhodnocovať ich stupeň nákupov rozmnoženín predmetov práv z legálnych zdrojov a zároveň podhodnocovať činnosti ako vyhotovovanie ich rozmnoženín. No v tejto súvislosti treba poukázať na to, že uvedené internetové prieskumy boli vykonané na anonymnej báze, čo zvyšuje pravdepodobnosť, že respondenti budú odpovedať na položené otázky pravdivo, pretože sa nemusia obávať žiadnych možných negatívnych následkov. Tiež je dôležité pripomenúť, že činnosti, ako sú vyhotovovanie záznamu televízneho vysielania alebo rozmnoženiny hudobného CD disku pre súkromné potreby, nie sú protiprávne činnosti v skúmaných krajinách. V mnohých z nich sa dokonca posudzujú pozitívne, ak ide o vyhotovovanie záznamu televízneho vysielania kvôli jeho neskoršiemu sledovaniu vo vhodnejšom čase a rozmnoženiny hudobného CD disku kvôli počúvaniu daného hudobného záznamu na inom zariadení alebo v inom formáte. Navyše o tom, že respondenti nemali problém s poskytovaním informácií o skutočnom stupni používania skúmaných druhov predmetov práv, svedčí aj skutočnosť, že významná časť respondentov nemala problém s poskytnutím informácií o ich vyhotovovaní rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov,¹¹⁹ ktoré sú bežne chránené technologickými opatrenia voči vyhotovovaniu akýchkoľvek rozmnoženín.

Ďalším opatrením použitým v dotazníku s cieľom získať odpovede zodpovedajúce skutočnosti bolo, že tiež obsahoval kontrolnú otázku,

DVD a Blu-ray diskov na úrovni $0,93 \pm 0,10$ (227 respondentov) v Spojených štátoch amerických a $0,76 \pm 0,07$ (195 respondentov) v Číne.

¹¹⁸ Na škále od 0 po 4 respondenti v priemere vyhotovovali rozmnoženiny filmových DVD a Blu-ray diskov na úrovni $0,45 \pm 0,07$ (214 respondentov) v Nemecku a $0,37 \pm 0,04$ (371 respondentov) v Japonsku.

¹¹⁹ Z 227 respondentov zo Spojených štátov amerických 76 (33,48 %) opýtaných uviedlo, že vyhotovilo aspoň nejaké rozmnoženiny filmových DVD a Blu-ray diskov. Z 214 respondentov z Nemecka tak uviedlo 44 (20,56 %) opýtaných, z 195 respondentov z Číny 89 (45,64 %) opýtaných a z 371 respondentov z Japonska 79 (21,29 %) opýtaných.

ktorej úlohou bolo vylúčiť mechanické odpovede respondentov. V tejto kontrolnej otázke museli respondenti správne odpovedať, aké je hlavné mesto ich krajiny.

4. VYHOTOVOVANIE ROZMNOŽENÍN PRE SÚKROMNÉ POTREBY AKO PRÁVO POUŽÍVATEĽOV

V súvislosti s používaním technologických opatrení, ktoré bránia vyhotovovaniu rozmnoženín predmetov práv ich konečnými používateľmi dokonca aj pre súkromné potreby, a s uhrádzaním náhrad odmiem pri nákupe rozmnožovacích zariadení a nimi používaných čistých nosičov sa v poslednom čase často objavuje otázka, či výnimky a obmedzenia v autorskom práve nemožno chápať ako práva konečných používateľov na vyhotovovanie rozmnoženín diel pre osobné potreby, najmä keď už uhradili náhrady odmiem, a či technologické opatrenia používané nositeľmi práv neoprávnené nezasahujú do takých práv používateľov. Niektorí autori zastávajú názor, že autorskoprávne výnimky a obmedzenia je treba chápať ako práva používateľov.¹²⁰ V tomto ohľade poukazujú na skutočnosť, že výnimky a obmedzenia výlučných práv autorov sa snažia dosiahnuť primeranú rovnováhu medzi oprávnenými záujmami nositeľov práv a širokej verejnosti. Tento prístup k výnimkám a obmedzeniam si osvojili aj sudy v niektorých krajinách.¹²¹ Príkladom môže byť rozhodnutie najvyššieho kanadského súdu v tomto zmysle.¹²²

¹²⁰ Pozri napr. PATTERSON, L. R., LINDBERG S. W. *The Nature of Copyright: A Law of Users' Rights*. Athens, GA: University of Georgia Press, 1991. CHAPDELAINÉ, P. *Copyright User Rights: Contracts and the Erosion of Property*. Oxford: Oxford University Press, 2017.

¹²¹ Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Kanady zo 4.3.2004 vo veci CCH Canadian Ltd. proti Law Society of Upper Canada, [2004] 1 S.C.R. 339, 2004 SCC 13; rozsudok Tribunal de grande instance de Paris z 8.12.2005 vo veci Anthony G. proti Société Civile des Producteurs Phonographiques (S.C.P.P.), č. 0504090091; rozsudok Tribunal de grande instance de Paris z 10.1.2006 vo veci Christophe R. a UFC Que choisir proti Warner Music France a FNAC, č. 03/08874.

¹²² Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Kanady zo 4.3.2004 vo veci CCH Canadian

No súdy v rámci kontinentálnej Európy¹²³ majú problém s takýmto širokým chápaním výnimiek a obmedzení v autorskom práve. Jedným z dôvodov je, že ich prístup k výlučným právam chráneným autorským právom poskytuje širokú a flexibilnú ochranu záujmov nositeľov práv, kým výnimky a obmedzenia sú vykladané veľmi reštriktívne za týmto účelom. To ale niekedy vedie súdy k prehliadaniu skutočnosti, že v prípade nositeľov práv chránených autorským právom a širokej verejnosti ako konečných používateľov predmetov takých práv ide o občianskoprávne vzťahy, v ktorých majú obe strany rovnaké postavenie, a úlohou práva a súdov pri jeho aplikácii je dosiahnuť primeranú rovnováhu medzi oprávnenými záujmami oboch dotknutých strán.

V tomto ohľade v poslednom čase zaznievajú hlasy, že výnimky a obmedzenia by mali byť mandatórne, pretože v súčasnosti technologické opatrenia používané nositeľmi práv významne limitujú možnosti verejnosti využívať výnimky a obmedzenia garantované autorským právom. Jednou z mála krajín,¹²⁴ v ktorých sú výnimky a obmedzenia explicitne mandatórne, je Belgicko.¹²⁵ No aj tam môžu byť obmedzené nositeľmi práv prostredníctvom zmlúv na základe zmluvnej slobody. Nedávno bolo možné pozorovať snahy o zákonnú úpravu mandatórnosti autorskoprávných výnimiek a obmedzení vo Veľkej Británii.¹²⁶

Ltd. proti Law Society of Upper Canada, [2004] 1 S.C.R. 339, 2004 SCC 13, § 48 („*The fair dealing exception, like other exceptions in the Copyright Act, is a user's right. In order to maintain the proper balance between the rights of a copyright owner and users' interests, it must not be interpreted restrictively.*“).

¹²³ Pozri napr. rozsudok Kasačného súdu Francúzska (Cour de cassation) z 28.2.2006 vo veci Studio Canal, Soc. Universal Pictures vidéo France a SEV proti S. Perquin, UFC Que choisir, č. 549 FS-P+B+R+I.

¹²⁴ Pozri napr. článok 5 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23.4.2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 111/16, 5.5.2009).

¹²⁵ Pozri článok XI.193 belgického zákonníka hospodárskeho práva.

¹²⁶ Pozri napr. Copyright and Rights in Performances (Personal Copies for Private Use) Regulations 2014, ktorým sa vkladal § 28B ods. 10 do britského zákona o autorskom práve, dizajnoch a patentoch z roku 1988 a § 1B ods. 8 do jeho prílohy č. 2.

Súdy však zrušili nariadenie vlády, prostredníctvom ktorého sa mala daná úprava implementovať.¹²⁷

Tu sa vynára otázka, či aj široká verejnosť v skutočnosti pociťuje obmedzovanie ich možnosti vyhotovovať rozmnoženiny predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby negatívne. Z tohto hľadiska nám vyššie spomenuté internetové prieskumy môžu pomôcť ozrejmiť túto problematiku, pretože v nich respondenti tiež dostali otázku o ich postojoch k obmedzeniam vyhotovovania rozmnoženín rôznych predmetov práv pre súkromné potreby.

V tejto súvislosti treba poukázať na to, že jednotlivé skúmané krajiny pristupujú k právam jednotlivcov so zásadnými rozdielmi. Spojené štáty sú charakterizované individualizmom a libertarianizmom, t. j. kladením dôrazu na jedinca a jeho slobodu konania. Naopak v Japonsku a Číne kolektivismus a komunitarizmus podstatne ovplyvňuje konanie jednotlivcov. V týchto krajinách sa kladie dôraz na to, že jednotlivec je súčasťou komunity alebo inej spoločenskej skupiny, a z toho mu vyplývajú určité povinnosti. Nemecko je možné z tohto hľadiska charakterizovať ako krajinu niekde uprostred. Na jednej strane tam úloha jednotlivca ako člena určitej spoločenskej skupiny nie je až taká dominantná, ale dodržiavanie zákonov a iných spoločenských noriem je považované za veľmi dôležité rovnako ako v Japonsku, na rozdiel od Spojených štátov amerických a Číny, kde pri dodržiavaní zákonov a iných spoločenských noriem zohrávajú významnú úlohu vonkajšie faktory vo forme prítomnosti zákonných a iných spoločenských sankcií a pravdepodobnosti ich uloženia pri porušení daných noriem.

Internetové prieskumy názorov používateľov predmetov práv chránených autorským právom poukazujú na to, že nie všetci používatelia považujú možnosť vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv pre súkromné potreby za dôležitú.¹²⁸ Jednotliví respondenti sa v tomto

¹²⁷ Pozri rozsudok Vysokého súdneho dvora (administratívny súd) Anglicka a Walesu zo 17.7.2015 vo veci R. (British Academy of Songwriters, Composers and Authors a i.) proti Secretary of State for Business, Innovation and Skills, [2015] EWHC 2041 (Admin).

¹²⁸ Vo vzťahu k hudobným nahrávkam zmluvné obmedzenie možnosti vyhotovovania rozmnoženín hudobných CD diskov prostredníctvom technologických

zmysle vo svojich odpovediach od seba podstatne odlišovali. Niektorí považovali možnosť vyhotovovania rozmnoženín za dôležitú.¹²⁹ Na

opatrení na ochranu práv považovalo z celkového počtu 3 011 zozbieraných odpovedí zo všetkých štyroch skúmaných krajín 598 (19,86 %) respondentov za bezproblémové, 522 (17,34 %) za možno bezproblémové, 653 (21,69 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 465 (15,44 %) za možno problémové, 446 (14,81 %) za problémové a 327 (10,86 %) nevedelo odpovedať. Pri možnosti vyhotovovania rozmnoženín hudobných nahrávok s cieľom používať ich v inom formáte to bolo 474 (15,74 %) respondentov za bezproblémové, 453 (15,04 %) za možno bezproblémové, 697 (23,15 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 523 (17,37 %) za možno problémové, 506 (16,81 %) za problémové a 358 (11,89 %) nevedelo odpovedať. Pri vyhotovovaní záznamu televízneho vysielania kvôli neskoršiemu sledovaniu 515 (17,10 %) respondentov za bezproblémové, 490 (16,27 %) za možno bezproblémové, 764 (25,37 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 458 (15,21 %) za možno problémové, 464 (15,41 %) za problémové a 320 (10,63 %) nevedelo odpovedať. Pri vyhotovovaní rozmnoženín filmových DVD alebo Blu-ray diskov 721 (23,95 %) respondentov za bezproblémové, 569 (18,90 %) za možno bezproblémové, 689 (22,88 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 385 (12,79 %) za možno problémové, 326 (10,83 %) za problémové a 321 (10,66 %) nevedelo odpovedať. Pri vyhotovovaní rozmnoženín videohier 726 (24,11 %) respondentov za bezproblémové, 554 (18,40 %) za možno bezproblémové, 670 (22,25 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 399 (13,25 %) za možno problémové, 298 (9,90 %) za problémové a 364 (12,09 %) nevedelo odpovedať. Pri vyhotovovaní záznamu živého hudobného koncertu 795 (26,40 %) respondentov za bezproblémové, 566 (18,80 %) za možno bezproblémové, 604 (20,06 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 396 (13,15 %) za možno problémové, 336 (11,16 %) za problémové a 314 (10,43 %) nevedelo odpovedať.

¹²⁹ Vo vzťahu k hudobným nahrávkam zmluvné obmedzenie možnosti vyhotovovania rozmnoženín hudobných CD diskov prostredníctvom technologických opatrení na ochranu práv považovalo z celkového počtu 3 011 zozbieraných odpovedí zo všetkých štyroch skúmaných krajín 446 (14,81 %) respondentov za problémové a 465 (15,44 %) za možno problémové, t. j. spolu 911 (30,26 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín hudobných nahrávok s cieľom používať ich v inom formáte to bolo 506 (16,81 %) respondentov s jeho vnímaním ako problémovým a 523 (17,37 %) ako možno problémovým, t. j. spolu 1 029 (34,17 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania záznamu televízneho vysielania kvôli neskoršiemu sledovaniu to bolo 464 (15,41 %) respondentov s jeho vnímaním ako problémovým a 458 (15,21 %) ako možno problémovým, t. j. spolu 922 (30,62 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov 326 (10,83 %) respondentov s jeho vnímaním ako problé-

druhej strane bol aj dostatok takých, ktorí nemali s jej obmedzovaním zo strany nositeľov práv žiadny problém.¹³⁰

V súvislosti s posudzovaním obmedzovania možnosti vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom používateľmi takých predmetov práv je možné pozorovať viacero aspektov, ktoré môžu vplývať na ich prístup k jednotlivým technologickým opatreniam na ochranu práv. Po prvé, zaužívanie určitého spôsobu vyhotovovania rozmnoženín vo vzťahu k danému predmetu práv môže viesť k tomu, že jeho obmedzovanie zo strany nositeľov práv môže byť pocitované používateľmi viac negatívne. Príkladom je vyhotovovanie záznamu televízneho vysielania za účelom jeho neskoršieho pozerania

movým a 385 (12,79 %) ako možno problémovým, t. j. spolu 711 (23,61 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín videohier 298 (9,90 %) respondentov s jeho vnímaním ako problémovým a 399 (13,25 %) ako možno problémovým, t. j. spolu 697 (23,15 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania záznamu živého hudobného koncertu 336 (11,16 %) respondentov s jeho vnímaním ako problémovým a 396 (13,15 %) ako možno problémovým, t. j. spolu 732 (24,31 %) respondentov.

¹³⁰ Vo vzťahu k hudobným nahrávkam zmluvné obmedzenie možnosti vyhotovovania rozmnoženín hudobných CD diskov prostredníctvom technologických opatrení na ochranu práv považovalo z celkového počtu 3 011 zozbieraných odpovedí zo všetkých štyroch skúmaných krajín 598 (19,86 %) respondentov za bezproblémové a 522 (17,34 %) za možno bezproblémové, t. j. spolu 1 120 (37,20 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín hudobných nahrávok s cieľom používať ich v inom formáte to bolo 474 (15,74 %) respondentov s jeho vnímaním ako bezproblémovým a 453 (15,04 %) ako možno bezproblémovým, t. j. spolu 927 (30,79 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania záznamu televízneho vysielania kvôli neskoršiemu sledovaniu 515 (17,10 %) respondentov s jeho vnímaním ako bezproblémovým a 490 (16,27 %) ako možno bezproblémovým, t. j. spolu 1 005 (33,38 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov 721 (23,95 %) respondentov s jeho vnímaním ako bezproblémovým a 569 (18,90 %) ako možno bezproblémovým, t. j. spolu 1 290 (42,84 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania rozmnoženín videohier 726 (24,11 %) respondentov s jeho vnímaním ako bezproblémovým a 554 (18,40 %) ako možno bezproblémovým, t. j. spolu 1 280 (42,51 %) respondentov. Pri obmedzovaní vyhotovovania záznamu živého hudobného koncertu 795 (26,40 %) respondentov s jeho vnímaním ako bezproblémovým a 566 (18,80 %) ako možno bezproblémovým, t. j. spolu 1 361 (45,20 %) respondentov.

vo vhodnejšom čase¹³¹ a rozmnožením hudobných nahrávok za účelom ich používania na inom zariadení a v inom formáte.¹³²

Po druhé, zaužívanie používania technologických opatrení pri určitom predmete práv môže viesť k zvýšeniu ich akceptácie konečnými spotrebiteľmi. Príkladom môžu byť videohry¹³³ a filmové DVD a Blu-ray disky.¹³⁴ Avšak aj medzi akceptáciou týchto obmedzení je možné pozorovať určitý rozdiel, ktorý môže byť vysvetlený tým, že časť populácie bola zvyknutá na vyhotovovanie rozmnožením filmov v minulosti a nie úplne akceptuje zavedenie technologických opatrení pri filmoch. Tomu tiež nasvedčuje skutočnosť, že významná časť respondentov pokračuje vo vyhotovovaní rozmnožením filmových DVD alebo Blu-ray diskov napriek používaniu technologických opatrení za účelom jeho zabránenia.¹³⁵

Po tretie, pri nových technológiách sú koneční užívatelia väčšinou ochotní viac akceptovať obmedzenia pri používaní predmetov práv. Avšak tento aspekt môže mať aj úplne opačný efekt, t. j. môže viesť k pomalšiemu rozširovaniu používania danej technológie v spoločnosti. V konečnom dôsledku to môže viesť k tomu, že dotknutá technológia nebude komerčne úspešná na trhu a bude musieť byť nahradená inou, ktorá bude menej reštriktívna vo vzťahu k rôznym spôsobom používania daných predmetov práv. Príkladom môžu byť online služby

¹³¹ Pri hodnotách -2 odpovede „problémové“, -1 „možno problémové“, 0 „ani problémové ani bezproblémové“, 1 „možno bezproblémové“ a 2 „bezproblémové“ 2 691 respondentov, ktorí vyjadrili svoj názor na obmedzovanie vyhotovovania záznamu televízneho vysielania, v priemere ho posudzovali na úrovni $0,05 \pm 0,03$.

¹³² Na škále od -2 po 2, 2 653 respondentov, ktorí vyjadrili svoj názor na obmedzovanie vyhotovovania rozmnožením hudobných nahrávok s cieľom používať ich v inom formáte, v priemere ho posudzovali na úrovni $-0,05 \pm 0,03$.

¹³³ Na škále od -2 po 2, 2 647 respondentov, ktorí vyjadrili svoj názor na obmedzovanie vyhotovovania rozmnožením počítačových videohier pre súkromné potreby, v priemere ho posudzovali na úrovni $0,38 \pm 0,03$.

¹³⁴ Na škále od -2 po 2, 2 690 respondentov, ktorí vyjadrili svoj názor na obmedzovanie vyhotovovania rozmnožením filmových DVD a Blu-ray diskov pre súkromné potreby, v priemere ho posudzovali na úrovni $0,36 \pm 0,03$.

¹³⁵ Z 1 007 respondentov 288 (28,60 %) respondenti uviedli, že vyhotovili aspoň nejaké rozmnoženie filmových DVD alebo Blu-ray diskov.

umožňujúce sťahovanie hudby z internetu so súhlasom nositeľov práv na začiatku 21. storočia, ktoré boli veľmi reštriktívne k možnostiam používania stiahnutých hudobných záznamov. Výsledkom bolo, že poskytované služby boli komerčne neúspešné a boli úplne nahradené obchodným modelom, s ktorým prišiel iTunes v polovici prvej dekády 21. storočia. Za jeho komerčným úspechom bola aj skutočnosť, že poskytoval svojim užívateľom to, čo od neho očakávali, t. j. umožňoval vyhotovovanie rozmnoženín stiahnutých hudobných záznamov za účelom ich použitia na viacerých zariadeniach, t. j. na počítači, hudobnom prehrávači alebo mobilnom telefóne.

Po štvrté, so zmenami zvykov užívateľov sa menia aj ich postoje k dôležitosti jednotlivých spôsobov používania predmetov práv chránených autorským právom. Príkladom môžu byť rozdiely medzi krajinami, v ktorých tradičné spôsoby distribuovania rozmnoženín práv chránených autorským právom na hmotných nosičoch ešte stále dominujú, oproti krajinám, v ktorých dominujú nové spôsoby distribuovania cez internet. Respondenti z krajín s rozvinutejšou online distribúciou boli preto citlivejší na obmedzovanie vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv stiahnutých z internetu.¹³⁶ Naopak v krajinách s menej rozvinutejšou online distribúciou boli respondenti citlivejší na obmedzovanie vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv distribuovaných na hmotných nosičoch.¹³⁷

¹³⁶ Respondenti zo Spojených štátov amerických v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania rozmnoženín hudobných nahrávok s cieľom použiť ich na inom zariadení alebo v inom formáte na úrovni $0,07 \pm 0,06$ (602 respondentov), kým obmedzovanie vyhotovovania kópií hudobných CD diskov až na úrovni $0,21 \pm 0,06$ (601 respondentov). Obdobne pri 574 respondentoch z Nemecka sa ich priemerné hodnoty nachádzali na úrovni $-0,18 \pm 0,06$ pri posudzovaní obmedzovania vyhotovovania rozmnoženín s cieľom použiť ich na inom zariadení alebo v inom formáte a na úrovni $0,37 \pm 0,06$ pri vyhotovovaní kópií hudobných CD diskov.

¹³⁷ Respondenti z Japonska v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania kópií hudobných CD diskov negatívne až na úrovni $-0,20 \pm 0,04$ (991 respondentov), kým pri posudzovaní obmedzovania vyhotovovania rozmnoženín s cieľom použiť ich na inom zariadení alebo v inom formáte iba na úrovni $-0,16 \pm 0,04$ (965 respondentov).

Po piate, masívne kampane voči určitému spôsobu používania predmetov práv chránených autorským právom môže viesť k akceptácii jeho obmedzovania zo strany nositeľov práv medzi používateľmi predmetov ich práv. Príkladom môže byť prístup širokej verejnosti k obmedzovaniu možnosti vyhotovovania záznamu hudobného koncertu pre súkromné potreby. V Japonsku sú na koncertoch populárnej hudby bežné všadeprítomné oznamy organizátorov koncertov o zákaze vyhotovovania hudobných záznamov z koncertov. Ich účinok je možné pozorovať na vyššej akceptácii takéhoto obmedzovania oproti iným skúmaným krajinám.¹³⁸

Obdobne je možné pozorovať, že používanie upozornení na začiatku filmov distribuovaných na DVD alebo Blu-ray diskoch môže zdôvodniť vyššiu akceptáciu obmedzovania vyhotovovania rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskoch medzi respondentmi z Nemecka oproti iným skúmaným krajinám.¹³⁹ Výsledok nie je prekvapivý, keď vezmeme do úvahy skutočnosť, že Nemci sú vo všeobecnosti považovaní za tých, ktorí majú tendenciu správať sa v súlade s príslušnými príkazmi a pravidlami.

Niekoľko by mohol namietat, že postoj respondentov závisí najmä od toho, do akej miery pravidelne vyhotovujú rozmnoženiny predmetov práv chránených autorským právom. No výsledky prieskumu svedčia o tom, že postoj respondentov viac závisí od ich názoru na to, ako by autorské právo malo spravodlivo a primerane upravovať vzťah medzi nositeľmi práv a konečnými spotrebiteľmi ich predmetov práv, t. j. do akej miery by jednotlivci mali byť oprávnení voľne používať predmety

¹³⁸ Respondenti z Japonska v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania hudobného záznamu z koncertu populárnej hudby pre súkromné potreby na úrovni $0,51 \pm 0,04$ (991 respondentov) oproti respondentom z Nemecka (576 respondentov v priemere na úrovni $0,30 \pm 0,06$) a Spojených štátov amerických (609 respondentov na úrovni $0,26 \pm 0,06$).

¹³⁹ Respondenti z Nemecka v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov na úrovni $0,57 \pm 0,06$ (578 respondentov) oproti respondentom zo Spojených štátov amerických (608 respondentov v priemere na úrovni $0,38 \pm 0,06$) a Japonska (988 respondentov v priemere na úrovni $0,16 \pm 0,04$).

práv chránených autorským právom bez potreby získať súhlas od nositeľov práv alebo potreby uhradiť im nejakú odmenu za také použitie.¹⁴⁰ Tí, ktorí boli zástancami širokého oprávnenia verejnosti na voľné súkromné a nekomerčné používanie diel, mali tiež problémy s obmedzovaním možnosti vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom prostredníctvom zmluvných nástrojov a za použitia technologických opatrení.¹⁴¹ Naopak tí, ktorí súhlasili so širokým rozsahom autorských práv, a nebolo ich málo, nemali tiež problém s obmedzovaním ich možnosti vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv.¹⁴²

5. ZÁVER

Predchádzajúca analýza poukázala na to, že súčasný postoj v autorskom práve k vyhotovovaniu rozmnoženín predmetov práv chránených autorským právom pre súkromné potreby je často negatívny. Takýto negatívny postoj je možné pozorovať do určitej miery v samotnom tex-

¹⁴⁰ Na škále od -2 po 2 respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia mohli používať predmety práv chránené autorským právom voľne v okruhu blízkych osôb na osobné nekomerčné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania záznamov televízneho vysielania na úrovni $-0,25 \pm 0,08$ (279 respondentov), rozmnoženín hudobných CD diskov na úrovni $-0,20 \pm 0,08$ (280 respondentov) a rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov na úrovni $0,17 \pm 0,08$ (253 respondentov).

¹⁴¹ Respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia mohli používať diela chránené autorským právom voľnejšie na osobné nekomerčné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania záznamov televízneho vysielania na úrovni $-0,18 \pm 0,08$ (263 respondentov), rozmnoženín hudobných CD diskov na úrovni $-0,04 \pm 0,09$ (268 respondentov) a rozmnoženín filmových DVD alebo Blu-ray diskov na úrovni $0,18 \pm 0,09$ (223 respondentov).

¹⁴² Respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia nemohli používať diela chránené autorským právom voľne ani v okruhu blízkych osôb na osobné nekomerčné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti vyhotovovania záznamov televízneho vysielania na úrovni $0,32 \pm 0,07$ (374 respondentov), rozmnoženín hudobných CD diskov na úrovni $0,48 \pm 0,07$ (330 respondentov) a rozmnoženín filmových DVD a Blu-ray diskov na úrovni $0,69 \pm 0,06$ (420 respondentov).

te smernice 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti. Významným spôsobom tiež ovplyvnil judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, ktorá ho ešte viac rozvinula. To viedlo súdny dvor k vytvoreniu viacerých premís vychádzajúcich z existencie ujmy spôsobenej takýmto používaním predmetov práv a ku kategorickému odmietnutiu aspektov, ktoré odporujú negatívnemu ponímaniu vyhotovovania rozmnoženín predmetov práv pre súkromné potreby.

Avšak viaceré skutočnosti, ktoré možno pozorovať na trhu s rozmnoženinami predmetov práv distribuovanými so súhlasom nositeľov práv a v správaní sa ich konečných spotrebiteľov, naznačujú, že skutočný vzťah medzi oprávnenými záujmami nositeľov práv a konečných spotrebiteľov ich predmetov práv je podstatne komplexnejší, než sa bežne prezentuje. Umožnenie určitého nakladania s predmetmi práv pre súkromné potreby nevedie automaticky k poklesu predaja rozmnoženín predmetov práv distribuovaných so súhlasom nositeľov práv. Ba naopak často vedie k vytvoreniu širšej základne potenciálnych spotrebiteľov a v dlhodobom horizonte k vyššiemu predaju rozmnoženín práv distribuovaných legálnymi spôsobmi.

Rôzne obmedzenia používania predmetov práv ich konečnými spotrebiteľmi pre súkromné potreby často negatívne pociťujú osoby, ktoré sú zodpovedné za podstatnú časť predaja rozmnoženín predmetov práv distribuovaných so súhlasom nositeľov práv. Ak určitý spôsob používania predmetov práv pociťujú ako veľmi reštriktívny, môže to viesť k tomu, že sa preorientujú na iný spôsob ich používania alebo dokonca na iný spôsob trávenia voľného času, čo môže v konečnom dôsledku spôsobiť významný pokles trhu v danej oblasti.

Z hľadiska zabezpečenia adekvátnej a účinnej autorskoprávnej ochrany je preto dôležitejšie lepšie spoznať vzájomné vzťahy medzi oprávnenými záujmami nositeľov práv a konečných spotrebiteľov ich predmetov práv, vrátane ich dopadov na komerčné využívanie rozmnoženín práv distribuovaných so súhlasom ich nositeľov, ako sa sústreďovať len na rozširovanie výlučných práv chránených autorským právom a na ich prísnejšie uplatňovanie bez ochoty pochopiť skutočné dopady takýchto zmien autorskoprávnej ochrany v praxi.